

**KARŞILAŞTIRMALI TONAL VE MAKAMSAL
DİZİ ÖĞRETİMİNİN SİLAHLI KUVVETLER
BANDO OKULLARI ÖĞRENCİLERİNİN
BİLİŞSEL GELİŞİMLERİNE ETKİSİ**

Tolga ÜRÜN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN

Haziran, 2015

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KARŞILAŞTIRMALI TONAL VE MAKAMSAL DİZİ
ÖĞRETİMİNİN SİLAHLI KUVVETLER
BANDO OKULLARI ÖĞRENCİLERİNİN
BİLİŞSEL GELİŞİMLERİNE ETKİSİ

Hazırlayan
Tolga ÜRÜN

Danışman
Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN

AFYONKARAHİSAR 2015

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

16.06.2015

Tolga ÜRÜN

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ ONAYI

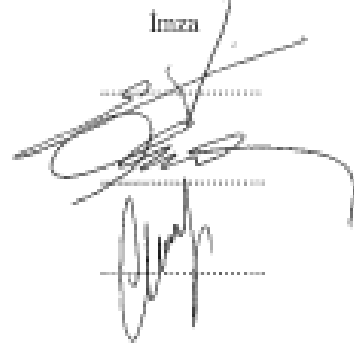
JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Erd. Alb. Orhan BABA

: Yrd. Doç. Dr. Çağhan ADAR

İmza

Müzik Anasanat Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Tolga ÜRÜN'ün "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi" başlıklı tezi, 16.06.2015 günü saat 10:00'da Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ahmet YARAMIŞ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

KARŞILAŞTIRMALI TONAL VE MAKAMSAL DİZİ ÖĞRETİMİNİN SİLAHLI KUVVETLER BANDO OKULLARI ÖĞRENCİLERİNİN BİLİŞSEL GELİŞİMLERİNE ETKİSİ

Tolga ÜRÜN

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI**

Haziran 2015

Danışman: Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN

Araştırma, Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'nda yürütülmekte olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi kapsamında teori, kulak eğitimi ve solfej eğitiminin daha nitelikli verilebilmesi, öğrencilerin edindikleri bilgi ve becerileri yaşantılarına uygulayabilmelerini amaç edinmiştir.

Araştırma; Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi almakta olan Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerinin tonal ve makamsal bilgilerini ölçen, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yönteminin, öğrencilerin bilişsel gelişimlerine etkisinin ne oranda olduğunu belirlemeye yönelik betimsel ve yarı deneysel bir çalışmadır.

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla, öğrencilerin tonal ve makamsal bilgi düzeylerini belirlemek için öz değerlendirme formu uygulanmıştır. Dersi yürüten eğitimcilerle ise durum tespiti ve elde edilen verilerin değerlendirilmesi için yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler nitel çözümleme tekniklerine göre yorumlanmıştır.

Araştırma sürecinde öğrencilerin tonal ve makamsal bilgi ve becerilerinin yetersiz olduğu, araştırmacı tarafından önerilen karşılaştırmalı yöntemin öğrencilerin başarı durumlarında olumlu yönde etkisi olduğu görülmüştür.

Araştırmanın, alana katkı sağlayıcı, zgn, Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi başta olmak üzere, ilgili araştırmalara kaynak teşkil edeceği dşnlmekte ve bu alanda yapılacak alışmaların artırılması nerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bando Okulları, Solfej, Tonalite, Makam, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma.

ABSTRACT

THE EFFECT OF TEACHING COMPARATIVE TONAL AND MODAL SEQUENCES ON COGNITIVE DEVELOPMENT OF STUDENTS AT THE BAND MILITARY NCO SCHOOL

Tolga ÜRÜN

**AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
SOCIAL SCIENCES INSTITUTE
DEPARTMENT OF MUSIC**

June 2015

Advisor: Assoc. Prof. Uğur TÜRKMEN

The study aims at offering more qualified theory, ear and solfege training within the scope of the Musical Hearing, Reading and Writing Class at the Military School of Music and vesting students with the ability to implement the skills and knowledge they have acquired into their daily lives.

The study is a descriptive and quasi-experimental study which measures tonal and modal knowledge of students who take the Musical Hearing, Reading and Writing Class at the 12th grade of the Military NCOs School of Music and tries to identify the extent of the effect of the Comparative Tonal and Modal Sequence Teaching method on cognitive development of students.

The self-assessment form was applied to determine the level of tonal and modal knowledge level of students to collect data for the study. The structured

interview form was applied to determine the situation and to evaluate collected data with trainers of the class. Collected data was interpreted according to qualitative analysis techniques.

The study process demonstrated students had insufficient tonal and modal skills and knowledge and the comparative method offered by the researcher had a positive effect on achievement level of the students.

The study is considered to be contributory to the field, to be authentic and to provide a source of research and it is recommended to increase the number of prospective studies in this area.

Key Words: Band Military NCOs School , Tonality, Modality, Musical Hearing, Reading and Writing.

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın ortaya çıkmasında bana danışmanlık yaparak yol gösteren, sabırlı desteği ile beni cesaretlendiren, sahip olduğu bilgi ve deneyimlerini benden hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Uğur TÜRKMEN'e, araştırmanın her aşamasına değerli fikirleri ile katkıda bulunan Dr. Bando Yarbay Serkan SELÇUK'a, değerli arkadaşım Filiz YILDIZ'a ve manevi desteğini her zaman hissettiren aileme gönülden teşekkür ederim.

Tolga ÜRÜN

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. SİLAHLI KUVVETLER BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞININ TARİHÇESİ.....	3
2. EĞİTİM.....	5
3. MÜZİK EĞİTİMİ.....	7
3.1. MÜZİK EĞİTİMİNİN AMACI.....	7
3.2. MÜZİK EĞİTİMİ TÜRLERİ.....	8
3.1.1. Genel Müzik Eğitimi.....	8
3.1.2. Özenen Müzik Eğitimi.....	8
3.1.3. Mesleki Müzik Eğitimi.....	9
3.3. SİLAHLI KUVVETLER BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞINDA MÜZİK EĞİTİMİ.....	10
4. MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA EĞİTİMİ.....	12
4.1. MÜZİKSEL İŞİTME.....	13
4.2. MÜZİKSEL OKUMA.....	14
4.3. MÜZİKSEL YAZMA.....	14
5. BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞINDA MÜZİKSEL İŞİTME OKUMAVE YAZMA EĞİTİMİ.....	16

5.1. ARAŞTIRMAYA YÖNELİK PROGRAMIN TEMEL ÖGELERİNİN İNCELENMESİ.....	17
5.1.1. Amaç/Hedef (Öğrenci Kazanımları).....	17
5.1.2. İçerik/Konu.....	17
5.1.3. Öğrenme-Öğretme Süreci/Etkinlikleri.....	18
5.1.4. Ölçme ve Değerlendirme.....	19
6. GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ.....	20
6.1. MAKAM KAVRAMI.....	21
6.2. MAKAM TÜRLERİ.....	22
6.2.1. Basit Makamlar.....	22
6.2.2. Göçürülmüş Makamlar.....	23
6.2.3. Bileşik Makamlar.....	23
7.BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞI REPERTUARINDAKİ MAKAMSAL NİTELİKTE ESERLERİN ANALİZİ.....	24
8. MARŞLARIN BESTELENMESİNDE KULLANILAN MAKAMLARIN GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ YAZIM KURALARINA UYGUN GÖSTERİMİ.....	43
8.1. RAST MAKAMI.....	43
8.2. HÜSEYNİ MAKAMI.....	44
8.3. KÜRDİ MAKAMI.....	45
8.4. ACEMKÜRDİ MAKAMI.....	46
8.5. MUHAYYERKURDİ MAKAMI.....	47
8.6. HİCAZ MAKAMI.....	48
8.7. ZİRGÜLELİ HİCAZ MAKAMI.....	49
8.8. NİKRİZ MAKAMI.....	50
8.9. MAHUR MAKAMI.....	51
8.10. SEGAH MAKAMI.....	52
8.11. NEVESER MAKAMI.....	53
8.12. NİHAVEND MAKAMI.....	54
9. GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ MAKAM DİZİLERİNİN TAMPERE SİSTEME UYARLANMASI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....	55
10. KARŞILAŞTIRMALI TONAL VE MAKAMSAL DİZİ ÖĞRETİM YAKLAŞIMI.....	56
11. PROBLEM VE ALT PROBLEMLER.....	58
12. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	58
13. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	59
14. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI.....	59

15. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	60
16. TANIMLAR.....	61
17. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR.....	62

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	64
2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	65
3. VERİLERİN TOPLANMASI.....	65
3.1. VERİLERİN İŞLENMESİ VE ÇÖZÜMLENMESİ.....	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUM

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	67
2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	74
3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM.....	78

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
-------------------------------	-----------

KAYNAKÇA.....	91
----------------------	-----------

EKLER.....	95
-------------------	-----------

EK 1. Öğrencilere Uygulanan Öz Değerlendirme Ölçeği.....	95
EK 2. Eğitimcilere Uygulanan Yapılandırılmış Görüşme Formu.....	97
EK 3. Araştırmada Kullanılan Notalar.....	99
EK 4. Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı 12. Sınıf Öğrencilerine Verilen Eğitimin Fotoğrafı.....	104

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Hazırlama Okulu Ders Programı ve Saatleri.....	11
Tablo 2. Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Ders Programı ve Saatleri.....	12
Tablo 3. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Repertuarında Bulunan Makamsal Nitelikteki Marşlar.....	25
Tablo 4. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarıyı Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	68
Tablo 5. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarıyı Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	68
Tablo 6. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Edebilme Çalışmalarında Başarıyı Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	69
Tablo 7. Öğrencilerin "Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	69
Tablo 8. Öğrencilerin "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	70
Tablo 9. Öğrencilerin "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	70
Tablo 10. Öğrencilerin "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	71
Tablo 11. Öğrencilerin "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	71
Tablo 12. Öğrencilerin "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	72
Tablo 13. Öğrencilerin "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	73
Tablo 14. Öğrencilerin "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı.....	73
Tablo 15. Öğrencilere Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Dersi Verilmeden Önce ve Dersin Verilmesinden Sonraki Gelişim Durumları (Ön test-Son Test).....	74
Tablo 16. Eğitimcilerin Mezuniyet Durumlarının Dağılımı.....	78
Tablo 17. Eğitimcilerin Mesleki Kıdem Durumları.....	79
Tablo 18. Eğitimcilerin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersini Yürüttükleri Yılların Dağılımı.....	79
Tablo 19. Eğitimcilerin "Öğrencilerinizin Makamsal Dizileri Öğrenmeleri Diğer Derslerindeki Başarılarını Sizce Nasıl Etkiler ? Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	80

Tablo 20. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	81
Tablo 21. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	82
Tablo 22. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziksel Yazma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	83
Tablo 23. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	84
Tablo 24. Eğitimcilerin "Öğrencilerin Müziği Analiz Edebilme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi Öğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	85
Tablo 25. Eğitimcilerin "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Hakkında Bilginiz Var mı ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	86
Tablo 26. Eğitimcilerin "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yönteminin Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda Öğretilmesi Nasıl Bir Katkı Sağlar ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri.....	87

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Rast Makam Dizileri.....	31
Şekil 2. Marş Örneği/Türk Kavminin Marşı.....	31
Şekil 3. Nihavend Makam Dizileri.....	32
Şekil 4. Marş Örneği/İzmir Yollarında Marşı.....	32
Şekil 5. Nev' eser Makam Dizileri.....	33
Şekil 6. Marş Örneği/İzmir'in Ufuklarında Marşı.....	33
Şekil 7. Zırgüleli Hicaz Makam Dizileri.....	34
Şekil 8. Marş Örneği/Necdet Uran Marşı.....	34
Şekil 9. Nikriz Makam Dizileri.....	35
Şekil 10. Marş Örneği/Gazi Osman Paşa Marşı.....	35
Şekil 11. Hüseyini Makam Dizileri.....	36
Şekil 12. Marş Örneği/Şen Gemiciler Marşı.....	36
Şekil 13. Mahur Makam Dizisi.....	37
Şekil 14. Marş Örneği/Mahur Mehter Marşı.....	37
Şekil 15. Hicaz Makam Dizileri.....	38
Şekil 16. Marş Örneği/Nizamski Marş.....	38
Şekil 17. Kürdi Makamı Dizisi.....	39
Şekil 18. Marş Örneği/Kürdi Mehter Marşı.....	39
Şekil 19. Acemkürdi Makamı Dizisi.....	40
Şekil 20. Marş Örneği/Sen Doğuştan Büyüksün Marşı.....	40
Şekil 21. Segah Makamı Dizisi.....	41
Şekil 22. Marş Örneği/Tarihi Çevir Marşı.....	41
Şekil 23. Muhayyerkürdi Makam Dizileri.....	42
Şekil 24. Marş Örneği/Plevne Marşı.....	42
Şekil 25. Geleneksel Türk Müziği Rast Makamı Dizisi.....	43
Şekil 26. Geleneksel Türk Müziği Hüseyini Makamı Dizisi.....	44
Şekil 27. Geleneksel Türk Müziği Kürdi Makamı Dizisi.....	45
Şekil 28. Geleneksel Türk Müziği Acemkürdi Makamı Dizisi.....	46
Şekil 29. Geleneksel Türk Müziği Muhayyerkürdi Makamı Dizisi.....	47
Şekil 30. Geleneksel Türk Müziği Hicaz Makamı Dizisi.....	48
Şekil 31. Geleneksel Türk Müziği Zırgüleli Hicaz Makamı Dizisi.....	49
Şekil 32. Geleneksel Türk Müziği Nikriz Makamı Dizisi.....	50
Şekil 33. Geleneksel Türk Müziği Mahur Makamı Dizisi.....	51
Şekil 34. Geleneksel Türk Müziği Segah Makamı Dizisi.....	52
Şekil 35. Geleneksel Türk Müziği Neveser Makamı Dizisi.....	53
Şekil 36. Geleneksel Türk Müziği Nihavend Makamı Dizisi.....	54

KISALTMALAR DİZİNİ

MİOY: Müziksel İşitme Okuma ve Yazma

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SLH.KUV.: Silahlı Kuvvetler

K.LİĞİ.: Komutanlığı

GİRİŞ

Müzik, yeryüzünde varoluşundan itibaren insanoğlunun kuşaktan kuşağa, en temelden alıp geliştirdiği bir sanat, bilim dalı ve ortak bir dildir. Müzik sanatında birikimin ve gelişimin kuşaktan kuşağa, doğru bir şekilde aktarılması şüphesiz ki belirli bir disiplini gerektirmektedir. Bu disiplin, bireyleri ve toplumları belirli bir sistem dâhilinde biçimlendiren bir süreç olan eğitimidir. Eğitim, her alanda uygulanabilecek özellikleri barındırmaktadır. Müzik alanında ise birey ve toplumları biçimlendirecek süreç müzik eğitimidir.

Müziğe mesleki anlamda yönelmiş bireyler başta olmak üzere bu alanda belirli bir uğraş verecek her birey için müzik eğitimi oldukça önemlidir. Müzik eğitiminin en ciddi boyutunu ise mesleki müzik eğitimi oluşturmaktadır. Mesleki müzik eğitiminde birey, bu işi adı üstünde meslek olarak seçmiş, belirli bir seviyede yeteneğe sahip ve eğitim doğrultusunda, gerekli müziksel birikimi ve davranışları kazanmayı amaçlar. Bu birikim ve davranışların sağlam bir şekilde kazanımı ise iyi bir müziksel işitme, okuma ve yazmaya bağlıdır.

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi verilen kurumların öğretim programlarında temel dersin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma, bazı müzik kurumlarında işlevi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi ile aynı fakat ismi farklı olan Solfej ve Dikte dersi olduğu görülmektedir.

Ülkemizde birçok köklü müzik kurumunun temelini oluşturan Mızıka-ı Hümayun'un, okul bölümünün bir devamı niteliğinde olan ve 184 yıllık tarihinde bulunduğu dönemin ihtiyaçlarına göre birçok kez ismi değişerek bugünlere gelen, bugünkü ismi ile Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı da mesleki müzik eğitimi veren bir kurumdur.

Müzik eğitiminde tüm alanların anahtarı niteliğinde olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma (MİOY) dersi, öncelikli hedefi askeri bandolara iyi seviyede enstrüman icracısı askeri müzikçi yetiştirmek olan Slh. Kuv. Bando Okullarında doğal olarak önemli bir yere sahiptir. Bu köklü kurumda verilen Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitimi Batı Müziği kaynaklı verilmektedir. Okulda verilen Orkestra, Koro ve Çalgı gibi derslerin repertuarlarına bakıldığında Batı Müziği eserlerinin yanı sıra Geleneksel Türk Müziği öğeleri içeren eserlerin de icra edildiği gözlenmektedir. Verilen Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitiminin Orkestra, Koro ve Çalgı derslerinin temelinde önemli bir rol oynamasına binaen, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitiminin zenginleştirilmesi ve eğitimin öğrenciler için daha faydalı hale getirilmesi adına Batı Müziği yanında Geleneksel Türk Müziği unsurlarını da içeren bir okuma ve işitme eğitiminin verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada, Slh. Kuv. Bando Okullarında verilmekte olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitiminin işlevinin artırılması ve içeriğinin zenginleştirilmesi adına, Geleneksel Türk Müziği unsurlarını barındıran kaynakların öğretim programına girmesinin yararlı olacağı düşünüldüğünden dolayı, her iki müzik (Batı ve Geleneksel Türk Müziği) türünün Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi içerisinde bir bütün olarak ele alınabilmesi ve öğrencilerin Batı Müziğinin tonal, Geleneksel Türk Müziği'nin ise makamsal vb. özelliklerinin ilişkisel bir şekilde kolaylıkla öğrenebileceği ve bilişsel düzeyleri başta olmak üzere duyuşsal ve devinişsel düzeylerinde de olumlu etki sağlayacağı düşünülen "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yaklaşımı" üzerinde durulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

1. SİLAHLI KUVVETLER BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞININ TARİHÇESİ

Tarihin en köklü medeniyetlerinden olan Türklerde askeri müzik kavramının, günümüze kadar gelen çeşitli kaynaklarda 700'lü yıllara dayandığı belirtilmektedir. Orkun'a göre; Türklerde askeri müziğin ilk belgeleri eski Türk yazıtlarında bulunmuştur. 8. yüzyılda yazılmış olan Orhun Yazıtlarında ve Şine-Usu Yazıtında Köprüge ve Tuğ çalgıları geçmektedir (1936: 72). Gazimihal'e göre; Hunların ordularında ve resmi törenlerinde davul, boru ve zil gibi çalgıların kullanıldığı bilinmektedir. Tuğ takımı denilen bu topluluğun resmi törenlerde ve orduda Orta Asya Türk devletleri tarafından kullanıldığı tarihi kayıtlarla ispatlanmıştır (1955: 1). Tuğ takımlarından itibaren askeri müzik toplulukları, zaman içerisinde savaşlar, keşifler ve din gibi faktörlerin etkisi ile ismen ve kuruluş açısından değişime uğramışlardır. Vural; Tuğ takımı isminin Büyük Selçuklulardan itibaren tabılhaneye diğer bir ifade ile nevbethaneye, Osmanlılarda ise mehterhaneye dönüştüğünü belirterek bu değişimi sırasıyla belirtmiştir (2013: 51).

1808 yılından tahta çıkan Osmanlı Devleti Padişahı II. Mahmud askeri, ekonomi, eğitim ve sağlık gibi alanlarda batılı anlamda köklü reform hareketlerine girişmiştir. Askeri alanda yapılan reformların başında Yeniçeri Ocağının kaldırılması gelmiştir. Cevdet; Yeniçeri ocağının kaldırılması ile birlikte Asakir-i Mansure-i Muhammediye isimli yeni bir ordunun kurulduğunu belirtmektedir (1966: 314). Askeri alandaki bu batılı anlamda reform neticesinde, askeri müzik topluluğu ve bir kurum olan Mehter kaldırılmış, yerine bünyesinde, Avrupa standartlarında askeri

bando oluşturacak ve bandolara icracı yetiştirecek bir eğitim kurumu olan Musika-i Hümayun kurulmuştur.

Musika-i Hümayun'ün fiziki olarak kurulmasından yaklaşık iki yıl gibi kısa bir sürenin ardından, modern bir askeri bandonun kurulması ve iyi bir müzikçinin kurumun başına getirilmesi gündeme gelmiştir. Say; kurumun başına getirilmek üzere saray yetkililerinin Sardunya elçisine başvurduğunu ve netice olarak da ünlü bando şefi Giuseppe Donizetti'nin Musika-i Hümayun'ün başına getirildiğini belirtmektedir (2010: 474).

Giuseppe Donizetti'den sonra D'aranda Paşa, Mehmet Ali Bey, Saffet Atabinen, Zati Arca isimler Musika-i Hümayun'de eğitimcilik ve bando şefliği görevlerini yürütmüş ve kurumun gelişmesinde önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Saltanatın 1922 yılında kaldırılması ile kurumun ismi "Makamı Hilafet Mızıkası" olmak üzere değişikliğe uğramıştır. Cumhuriyetin kurulup Hilafetin de kaldırılması ile birlikte kurum "1924'te İstanbul'dan Ankara'ya getirilerek Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti adını almış ve şefliğini Zeki Bey (Üngör) sürdürmüştür" (Say, 2010: 356).

Dört bölümden oluşan Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti'nin Fasil Takımı ve Müezzinan bölümü işlevlerini yitirmesi nedeni ile kapatıldığı bilinmektedir. Kapatılan bu bölümler dışındaki orkestra ve bandonun da birbirinden ayrı olarak yola devam etmesi ihtiyacı doğmuştur. Say'a göre; bando ve orkestra başlangıçta Milli Savunma Bakanlığı'na bağlıydı. Orkestra 25 Haziran 1932'de Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altına girmiş, Savunma Bakanlığı'nda kalan bandonun adı Riyaset-i Cumhur Armoni Mızıkası (Cumhurbaşkanlığı Armoni Mızıkası) olmuştur (2012: 44).

Albay O. Zeki Üngör'ün Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası şefliğine atanması ile birlikte boşta kalan Cumhurbaşkanlığı Armoni Mızıkası şefliğine Yarbay Veli Kanık getirilmiştir. Çakar'a göre; 1 Eylül 1939'da Veli Kanık ve İhsan Küncer'in çabalarıyla Mızıkâ Gedikli Erbaş Hazırlama Okulu açılmış ve ilk mezunlarını 1943'de vermiştir. İlkokula dayalı bu üç yıllık eğitimi bitiren öğrenciler, sekiz aylık kıta stajı ve on aylık meslek stajı olmak üzere toplam dört buçuk yıllık eğitimden sonra bandolara gedikli olarak atanmışlardır (1994: 78).

Gedikli Erbaş Hazırlama Okulu'nun devamında kurum bandoların askeri müzikçi ihtiyaçları doğrultusunda değişimlere uğramıştır. "1949-1961 Askeri Mızıka Meslek Okulu; 1959-1963 yılları arasında Askeri Mızıka Astsubay Sınıf Okulu; 1963-1974 yılları arasında Askeri Mızıka Okulu; 1974-1986 yılları arasında Askeri Mızıka Hazırlama ve Sınıf Okulu isimlerini almıştır "(Çakar, 1994:80). Kurum, 1986 yılında Silahlı Kuvvetler Mızıka Astsubay Hazırlama ve Sınıf Okulu, 2003 yılından itibaren Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı ismini almıştır. İki okulu bünyesinde barındıran kurumun lise bölümü olan Astsubay Hazırlama Okulu 2003-2005 yılları arasında üç yıllık süre ile eğitim vermiş 2005 yılında Milli Eğitim Bakanlığının liselerin dört yıla çıkarılması kararıyla dört yıllık eğitim vermeye başlamıştır. Astsubay Meslek Yüksek Okulu ise iki yıllık ön lisans eğitimi vermeye devam etmektedir.

Dört yıllık lise (hazırlama okulu) ve iki yıllık yüksekokul eğitimini tamamlayan astsubaylar, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde bulunan Kara, Deniz, Hava ve Jandarma Bandolarına " Astsubay Çavuş " rütbesi ile atanmaktadırlar.

Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı lise bölümü olan Hazırlama Okulunu başarı ile bitiren öğrenciler, bando şefi-subayı temini amacıyla Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nın her sene açmakta olduğu yetenek sınavına girmektedirler. Sınavı kazanan öğrenciler konservatuvarın Bando Şefliği Sanat Dalında lisans eğitimi görmeye hak kazanmakta ve lisans eğitimi sonunda öğrenciler "Teğmen" rütbesi ile bandolara şef olarak atanmaktadırlar.

2. EĞİTİM

İnsanlar ve diğer canlıların dış dünyaya gösterdikleri, doğrudan veya dolaylı şekilde gözlemlenebilen ve ölçülebilen fiziksel tepkilerine davranış denilmektedir. Öğrenme ise insanın yaşantısı itibariyle davranışta oluşmakta olan, çevreye uyum sağlama ve sürekli değişkenlik sürecidir. Davranış ve öğrenme, eğitim kavramını oluşturan önemli unsurlardır. Eğitim yolu ile bireyde anlamlı davranışlar oluşur. Eğitimle edinilen bu davranışlarda, kalıcı değişikliklerin meydana gelmesi ise öğrenmeye bağlıdır.

Uçan, eğitimin, bireylerin, içerisinde öğrenmenin bulunduğu zihinsel süreç olan bilişsel, davranışı içeren devinışsel ve duyuşsal yönleri ile bütün halinde yetiştirilmelerini amaçlayan bir kavram olduğunu ifade etmektedir (1997: 24).

Ertürk'e göre eğitim, insan davranışlarının değişimi ile ilgilenmektedir. Dolayısı ile eğitim, bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir (1993: 12).

İnsan belirli bir çevrede doğar ve doğal olarak toplumun bir parçası olur. Toplumların kendilerine ait bir kültür yapısı bulunmaktadır. Birey, yetişmekte olduğu toplumun kültüründen ister istemez etkilenir ve davranışları da bu duruma göre şekillenir. Kültürleme kavramı, bireyin bulunduğu toplumun mevcut kültür yapısından etkilenecek, uyum sağlamasından doğmaktadır. Fidan'a göre, insanın çocuk, genç ve yetişkin olarak kendi toplumu ile bütünleşmesi, toplum içinde etkinlik kazanması, yetişmesi sırasında karşılaştığı bilinçli ve bilinç dışı öğrenmeler "kültürleme" süreci sonucunda elde edilmektedir (2012: 5).

Kültürleme sonucundaki bilinçli öğrenmeler, belirli bir hedefi bulunan ve bir program dahilinde yapılan eğitime girmektedir. Eğitim diğer bir ifade ile kasıtlı kültürleme sürecidir. Bireylerin yaşantılarında, amacı olmadan ve plansız oluşan öğrenmeler "informal eğitim", belirli bir hedef doğrultusunda planlı bir şekilde gerçekleşen öğrenmeler ise "formal eğitim"dir. Formal ve informal eğitim yaşam içerisinde paralel bir şekilde işlevlerini sürdürmektedirler.

Okullarda, kurslarda ve çeşitli kurumlardaki eğitim formaldır. Formal eğitim, yapısı itibariyle örgün ve yaygın eğitim olarak iki dala ayrılmaktadır. "Örgün eğitim, belli bir yaş grubundaki bireylere, Millî Eğitimin amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarıyla okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimidir" (Taymaz, 1978: 6). "Yaygın eğitim ise, örgün eğitim sistemine hiç girmemiş, bu sistemin her hangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden ayrılmış olan kişilere ilgi ve gereksinme duydukları alanlarda yapılan eğitimidir" (Taymaz, 1978: 7).

3. MÜZİK EĞİTİMİ

Müzik, insanlığın varoluşu ile birlikte yüzyıllar içerisinde gelişerek, kuşaktan kuşağa kültürel aktarım ve birikimin parçası olmuş önemli bir sanat dalıdır. Toplumların kültürel aktarımının kuşaktan kuşağa sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi ancak eğitim ile mümkündür. Bu doğrultuda, kültürel aktarımın ve birikimin önemli parçası olan müziğin nesilden nesile doğru bir biçimde aktarılması müzik eğitimi ile gerçekleşmektedir.

Uçan, müzik eğitimi, bireyin genel ve müziksel davranışlarında kendi müziksel yaşantıları yoluyla kasıtlı olarak istendik değişimler oluşturma süreci olarak tanımlamaktadır (1997: 40). Tanımdan da yola çıkılacağı üzere, müzik eğitimi, toplumsal kültürel aktarım, değişim ve gelişimde, temelde her şeyden önce bireyin değişimini sağlamaktadır.

3.1. MÜZİK EĞİTİMİNİN AMACI

İnsan, müzikal öğelerin bulunduğu bir hayatı şüphesiz ki daha doğumu itibariyle yaşamaya başlamaktadır. Müzik ile iç içe yaşanan bir hayatta müzik, önce bireyi sonrasında toplumu olumlu bir şekilde değiştirebilecek etkilere yol açmaktadır. Uçan'a göre müzik eğitimi, bireyin, müziğin yaratım, üretim, yorum, kullanım ya da tüketimine doğrudan ya da dolaylı olarak, bilinçli ve bilgili biçimde katılabilmesini ve giderek müziksel yaşamın gelişmesine katkılarda bulunabilmesi için gerekli davranışlarla donatılmasını amaçlamalıdır (1997: 15).

"Müzik eğitimi, öğrencinin müziksel algılama yeteneğini farklılaştırıp çeşitlendirmeli; öğrenciyi belli koşullandırmaların ürünü olan tek yanlı müzik yapma, üretme ve dinleme alışkanlıklarından kurtarmalı; öğrenciyi müziğin çeşitli, çok yönlü tını özelliklerine, yapı taşlarına, kuruluş biçimlerine ve etki alanlarına açmalı; öğrenciyi müzikle ilişkilerinde daha yüksek düzeyde bir bilinçlilik ve eleştirme gücü kazandırmalı; bir çalgı, plak ya da, kaset, müzikle ilgili bir kitap ya da kaynak seçiminde ve bir müzik eserini ya da etkinliğini eleştirip değerlendirmesinde öğrenciyi yardımcı olacak bireysel müzik yeteneklerini geliştirmeli; öğrencinin değişik türdeki müzik çalışma ve etkinliklerine etkin katılımını sağlamalıdır" (Uçan, 1997: 15).

Müzik eğitimi, bireylerin çevresi ile olumlu ilişkiler kurabilmesini, dolayısıyla içerisinde bulunulan toplumların daha yaşanılabilir seviyelere gelmesini amaçlaması da yadsınamaz bir gerçektir.

3.2. MÜZİK EĞİTİMİ TÜRLERİ

"Müzik eğitimi, temelde, genel, özengen (amatör) ve mesleki (profesyonel) olmak üzere, üç ana amaca yönelik olarak düzenlenip gerçekleşir" (Uçan, 1997: 30).

3.1.1. Genel Müzik Eğitimi

Uçan'a göre genel müzik eğitimi, her düzeyde, her aşamada, her yaşta herkese yönelik olan, sağlıklı ve dengeli bir yaşam için gerekli asgari gerekli-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlamaktadır (1997: 31). Bir binanın sağlamlığı ancak temelinin sağlamlığına bağlı olduğu gibi, bireylerin ve özellikle de toplumların genel müzik kültür seviyelerinin sağlamlığı, genel müzik eğitiminin sağlamlığına bağlıdır.

Ülkemizde eğitimin hemen her devresinde (anaokulu, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) genel müzik eğitimi çeşitli seviyelerde verilmektedir.

Genel müzik eğitimi, özengen ve mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Bireylerin özengen ve mesleki müzik eğitime geçişlerinde bir köprü vazifesi görmektedir.

3.1.2. Özengen Müzik Eğitimi

Özengen müzik eğitimi; bireylerin, ilgi ve istekleri doğrultusunda, yetenekleri ne olursa olsun bir zevki ve tatmini amaçlayan, buldukları seviyeyi de ileriye taşımalarını hedefleyen bir müzik eğitim türüdür.

Uçan'a göre özengen müzik eğitiminde; daha çok, müziği izleyip dinleyerek tüketen ya da kullanan kitleler yerine, müziği bir parasal ya da maddi karşılık beklemezsiniz, yalnızca zevk ve doyum sağlamak için yaparak yaşayan ve bunu adeta kendisi için bir yaşam tarzına dönüştüren müzikseverler ve amatör müzikçiler yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Müziksel öğrenmenin son derece kalıcı izli olduğu bu tür uygulamalarda, özengen (özenmen) bireylerin ilgisi, isteği, yatkınlığı ve yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişerek etkin katılımında bulunması ve doyum sağlaması esastır (1997: 32).

Yaygın ve örgün eğitimde çok çeşitli alanlarda özengen müzik eğitimi verilmektedir. Örgün eğitimde çeşitli seçmeli koro, orkestra gibi dersler, yaygın eğitimde ise özel müzik kursları, çalgı toplulukları özengen müzik eğitimine örnek olarak verilebilir.

Özengen müzik eğitimi, mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturması açısından önemli bir yere sahiptir.

3.1.3. Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi temelde, bireyin, zamanının büyük bir paydasını sarfettiği, sistemli, planlı çalışmalarını içeren ve sonucunda geçimini sürdürebileceği bir mesleği kendisine kazandırmayı amaçlamaktadır.

Uçan'a göre mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlamaktadır (1997: 30).

Mesleki müzik eğitimi çoğunlukla örgün eğitim kurumlarında ve işinde uzmanlaşmış eğitimciler tarafından verilmektedir.

Uçan; mesleki müzik eğitiminde müziği bizzat yaparak yaşamının ötesinde, onu bilgili, bilinçli, düzenli-planlı-yöntemli, kurallı ve yeterli olarak yaratan, seslendiren, yorumlayan, kuramlayan, araştıran, uygulayan ve öğreten sanatçı,

bilimci, eğitimci, ve teknoloğ yetiştirmeye dönük bir strateji uygulandığını belirtmekte, bu uygulamalarda, bireyin ilgisinin, yatkınlığı-yeteneği doğrultusunda ve ölçüsünde gelişip etkin katılım, doyum sağlaması değil, onun ötesinde, dalm, işin ya da mesleğin gerektirdiği biçim, kapsam ve düzeyde uğraşmanca hazırlanmasının, biçimlenmesinin, uzmanlaşmasının, gelişmesinin ve yetkinleşmesinin esas olduğunu ifade etmektedir (1997:33).

Sazak ve diğerlerine göre; mesleki müzik eğitimi veren devlet üniversitelerinin sayısı 51, güzel sanatlar liselerinin sayısı ise 91'dir (2014: 48-54).

3.3.SİLAHLI KUVVETLER BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞINDA MÜZİK EĞİTİMİ

Köklü bir kurum olan Slh. Kuv. Bando Okulları Komutanlığı'nda, ülkemiz genelindeki askeri bandolara enstrüman icracısı yetiştirmek üzere, müzik eğitim türlerinden olan mesleki diğer bir ifade ile profesyonel müzik eğitimi verilmektedir.

Kurumda verilen müzik eğitimi, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak her açıdan yetiştirilmesi yönünde sistemleşmiş, Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü statüsünde 4 yıllık Astsubay Hazırlama Okulu ve ön lisans düzeyinde 2 yıllık Astsubay Meslek Yüksek Okulu olmak üzere toplam 6 yıllık bir süreyi kapsamaktadır.

Slh. Kuv. Bando Astsubay Hazırlama Okulu'nda mesleki müzik eğitime yönelik olarak; Çalgı ve Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersleri ağırlıklı olmak üzere, Piyano, Koro, Çalgı Bilgisi, Müzik Biçimleri, Müzik Tarihi, Müziğe Giriş, Drama, Müzik Tarihi, Armoniye Giriş dersleri verilmektedir.

Tablo 1. Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Hazırlama Okulu Ders Programı ve Saatleri

ALAN DERSLERİ	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
Çalgı	5	5	6	6
Müziksel İşitme Okuma ve Yazma	2	4	4	4
Orkestra	-	-	6	6
Koro	-	1	2	2
Piyano	-	1	1	1
Müzik Biçimleri	-	-	-	1
Müzik Tarihi	-	-	1	1
Müziğe Giriş	2	1	-	-
Armoniye Giriş	-	-	-	1
Çalgı Bilgisi	-	-	-	1
Drama	-	1	-	-

Slh. Kuv. Bando Astsubay Hazırlama Okulu'nun devamı niteliğinde ders içeriğine sahip Astsubay Meslek Yüksek Okulu'nda ise; Orkestra ve Çalgı dersleri ağırlıklı olmak üzere, Eşlikli Çalma, Oda Müziği, Koro, Müzikal Analiz, Askeri Bando Tarihi, Armoni, Çalgı Bilgisi ve Orkestrasyon, Müzik Teknolojileri dersleri verilmekte, ayrıca Popüler Müzik Tarihi, Caz Orkestrası, Türk Müziği Tarihi dersleri de seçmeli ders olarak verilmektedir.

Tablo 2. Silahlı Kuvvetler Bando Astsubay Meslek Yüksek Okulu Ders Programı ve Saatleri

ALAN DERSLERİ	1.Sınıf	2. Sınıf
Çalgı	2	2
Orkestra	6	7
Koro	2	2
Eşlikli Çalma	1	2
Oda Müziği	2	2
Müzikal Analiz	-	1
Askeri Bando Tarihi	-	1
Müzik Teknolojileri	1	1
Armoni	1	-
Çalgı Bilgisi ve Orkestrasyon	1	-

4. MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA EĞİTİMİ

Müzik ses yolu ile vücut bulan bir sanattır. Seslerin belirli bir şekilde sistematize edilip anlamlandırılması ancak belirli unsurlar ile mümkündür. Bu unsurların başında müziksel işitme, algılama, müziksel okuma ve akabinde müziksel yazma gelmektedir.

Müzikte eğitimin anahtarı konumunda bulunan en temel eğitim, müziksel işitme okuma ve yazma eğitimidir. Müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin, müzik eğitimi kapsamındaki derslerin temelini oluşturması ile beraber bu derslerin gelişimini destekleyici bir önemi bulunmaktadır. Özellikle konservatuvarlar, eğitim fakülteleri müzik bölümleri, güzel sanatlar liseleri müzik bölümleri gibi kurumlarda verilen branş derslerinin temelini atılması, geliştirilmesi için müziksel işitme okuma ve yazma eğitimi gereklidir.

Aydoğan, müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin, müzik özel alanına ilişkin temel bilgilerin yanı sıra, müziksel işitme ve algılama, müziksel okuma, müziksel yazma, müziksel belleme, müziksel düşünme, müziksel yaratma, müziksel çözümlenme ve müziksel değerlendirme yeteneklerini hedefleyen yapısıyla, önde gelen derslerden biri olarak kabul edildiğini ifade ederek önemini belirtmiştir (1998: 31).

Müziksel bir hassasiyete sahip olan, duyduğu müziği algılayabilen, yorumlayabilen ve eleştirebilen, müzik alanlarında becerilerini geliştirebilen ve üretebilen nitelikte öğrencilerin yetiştirilmesi müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin temel amacı ve hedefidir. Sevgi'ye göre müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminin amacı; öğrencide müzikal belleği, dikkat, ritim duygusu, müzik tasavvuru, yaratıcılık, müzikal duyarlılık, doğru, çabuk ve güzel nota yazımı gibi davranışları ve becerileri kazandırıp geliştirmektir (1982: 3).

4.1. MÜZİKSEL İŞİTME

Müzikle ilgilenen bireyin koymuş olduğu hedefe ulaşabilmesi için en başta, müziğin kendisi tarafından sağlıklı bir şekilde işitilerek algılanabilmesi, ayırt edilebilmesi ve tanımlanabilmesi gerekmektedir. Bireyin, müziksel işitme yeteneği, ancak yeterli seviyeye ulaştığı takdirde, müziksel okuma ve müziksel yazmada yetkin olacağı düşünülmektedir.

“Müzik yeteneği belirli alt yeteneklerden ya da yetenek kümelerinden oluşur. Bunların en önemlilerinden biri kuşkusuz, 'müziksel işitme yeteneği' dir. Müziksel işitme yeteneği, müzik yeteneğinin temelini ve belkemiğini oluşturur. Geniş anlamıyla müziksel işitme, işitme duyusuyla algılanabilir müziksel bütün, öge, gereç, özellik ve ilişkileri (doğru) algılama, tanıma, anımsama (hatırlama), ayırt etme, çözme ve çözümlenme yeteneğidir” (Uçan, 1997: 19).

Müziksel işitme üzerine Lavignac; müzik eğitimine başlayan bir çocuğun, etrafında işittiği sesleri kendince tecrübe ederek yavaş yavaş anlamlandırmaya başladığını ve daha sonra bu sesleri kulağa hoş gelecek şekilde birleştirip söylemeye ve okumaya başladığını ifade ederek, müziksel işitmenin önemini ortaya koymuştur (1939: 6).

4.2. MÜZİKSEL OKUMA

Müziksel okuma, bir müzik yazısının, içeriğinde bulunan tüm kuramları ile birlikte doğru bir şekilde seslendirme becerisinin kazandırılması ve geliştirilmesidir.

Aydoğan'a göre müziksel okuma; bir müzik yazısını seslere çevirmeye denilmektedir. Yine müziksel okuma, müzik yazısını, müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritim), hız (tempo), gürlük ve nüanslarıyla seslendirilmesidir. Müziksel okuma, okumanın özelliğine göre farklı türlere ayrılabilir. Örneğin; gözle (içten) okuma, sesli okuma, deşifre okuma (ön okuma), yorumsal okuma; bona (ritimsel) okuma, dizi okuma, akor dizisi (kadans) okuma, ezgi okuma, tek sesli okuma, bireysel okuma, toplu okuma, eşlikli okuma, eşliksiz okuma; çok sesli okuma, makamsal okuma; vokalle (sesle) okuma, çalgıyla okuma; sol anahtarında okuma, fa anahtarında okuma vb. müziksel okumanın en basitinden bir ritmi, aralığı, ezgiyi okumadan; en karmaşık durumundaki (partisyon) okumaya değin ulaşabilen ve her davranışın, kendinden sonra gelenin bir ön koşulu olan oldukça geniş bir açılımı vardır. Müziksel Okumaya uluslararası müzik terminolojisinde “solfej” denilmektedir ve müzik eğitiminde son derece önemli bir işlevi bulunmaktadır (1998: 13).

Müziksel okuma ve müziksel yazma, müziksel işitmenin kapsama alanı içerisinde birbirlerine geçmiş bir bütünlüğü oluşturmaktadır.

4.3. MÜZİKSEL YAZMA

Özçelik, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitiminin son unsuru olan müziksel yazmayı (dikte), bireyin hafızasında ürettiği ya da herhangi bir müzik kaynağından veya enstrümandan işittiği müzikal sesleri müzik yazısının öğeleri ile (nota, sus, ifade terimleri vb.) dizek üzerinde ifade edilmesi olarak açıklığa kavuşturmuştur (2003: 6).

Müziksel yazmayı genel olarak, soyut bir şekilde işitilen sesleri çeşitli kuramlar (ritim, nota, donanım, ölçü sayısı, duraklar vs.) dahilinde yazarak somutlaştırmak olarak ifade edebiliriz.

Lavignac, müziksel okumayı diğer bir ifade ile solfeji tamamlayan en önemli unsurun müziksel yazma (dikte) olduğunu belirtmektedir. Ayrıca öğrencinin müziksel yazma (dikte) becerisinin geliştirilmesi için öğretmenin, yazılacak şarkıyı sekiz veya on altı ölçüsünü çaldıktan veya okuduktan sonra kısımlara ayrılması gerektiğini ve her birini defalarca tekrar ederek öğrencinin işittiğini iyice algılamasını sağlaması gerektiğini belirtmiştir (1939: 10).

Müziksel düşünebilme ve müziksel üretkenlik yeteneğinin geliştirilmesi müziksel yazmanın temel hedeflerindedir.

“Dikte çalışmalarının amaçları arasında öğrencinin duyduğu, seslendirdiği, kendisinin veya bir başkasının eserini notaya alabilmesini, MİOY dersi eğitimini destekleyen, tamamlayan bir unsur olmasını, genel müzik bilgisi adı altında toplanan (nota isimleri, anahtar, donanım, hız, gürlük, anlatım vb.) terim ve işaretleri öğrenmesini, yaratıcı yeteneğini geliştirebilmesini, çevre müzikleri derleyebilmesi sayılabilir” (Özgür, 1995: 1).

Öğrenci, öğretmen tarafından çalınan veya okunan eseri, şarkıyı vb. yazma işini gerçekleştirirken, eserin ölçü sayısını belirlemeye, tonalitesini , ritmik değerlerini ve ses yüksekliklerini algılamaya çalışmaktadır. Dolayısı ile müziksel yazma gerçek bir müziksel yetenek göstergesidir.

5. BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞINDA MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA EĞİTİMİ

Slh. Kuv. Bando Okulları Komutanlığı'nda Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi sadece, lise seviyesinde olan Bando Astsubay Hazırlama Okulu'nda, 9. sınıf öğrencilerine haftada 2 ders saati (2 x 40'), 10, 11 ve 12. sınıf öğrencilerine ise haftada 4 ders saati olmak üzere verilmektedir.

Öğrenciler, okulun ilk döneminde 2 sınav, ikinci döneminde yine 2 sınav olmak üzere eğitim-öğretim yılı içerisinde uygulamalı olarak icra edilen toplam 4 sınava tabi tutulmaktadır. Sınavlar, ayrı ayrı 100 tam not üzerinden değerlendirilmek üzere, ilk aşamada müziksel okuma, ikinci aşamada ise müziksel işitme ve yazma sınavı olarak icra edilmektedir. Verilen, dönem sınav notlarına ders öğretmenin kanaat notlarının da eklenmesi ile birlikte alınan ortalama ile öğrencilerin notları hesaplanmaktadır. Müziksel İşitme ve Okuma Yazma Dersi'nin sınıf geçme notu 100 üzerinden 55'dir.

Uygulanmakta olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi öğretim programları dersi yürüten öğretmenler tarafından hazırlanmaktadır. Eğitim-öğretim yılı içerisinde görülen eksiklikler ve duyulan ihtiyaçlar, ders öğretmenlerinin yapmış olduğu haftalık grup toplantılarında değerlendirilerek giderilmektedir.

Bando Astsubay Hazırlama Okulu Müziksel İşitme ve Okuma Yazma Dersi'nde; Muammer Sun "Solfej" ve Lavignac "1-A, 1-B, 2-A, 2-C" kitapları kaynak olarak kullanılmaktadır.

5.1. ARAŞTIRMAYA YÖNELİK PROGRAMIN TEMEL ÖĞELERİNİN İNCELENMESİ

Bu bölümde amaç/hedef, içerik/konu, öğrenme-öğretme süreci/etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme konuları üzerinde durulmuştur.

5.1.1. Amaç/Hedef (Öğrenci Kazanımları)

Sönmez'e göre hedef; öğrenciye kazandırılmak üzere seçilen, bilgi, yetenek, tutum, ilgi, alışkanlık vb. özelliklerdir (2004: 21). Ertürk'e göre ise hedef; öğrencinin planlanmış ve tertiplenmiş yaşantılar sayesinde kazanması kararlaştırılan ve davranış değişikliği veya davranış olarak ifade edilmeye elverişli olan bir özelliktir (1993: 26).

Amaç kavramı, yetiştirilecek öğrenciye kazandırılacak istendik özellikler olan hedefe ulaşma istediğidir.

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma öğretim programının amaç/hedeflerini genel olarak; öğrencilerin, en başta müziksel işitme, okuma, yazma yeteneklerini geliştirilebilmeleri, ilk kez görmüş olduğu bir eseri deşifre edebilmeleri, aralık ve anahtar bilgilerine sahip olmaları, nüansları doğru uygulayabilmeleri, eserlerdeki tartımları ayırt edebilmeleri, tonal, modal ve makamsal eserleri tanıyabilmeleri, temel müzik kültürünü kazanabilmeleri ve kendilerini ifade edebilecek bir müzikal kişilik oluşturabilmeleri olarak ifade edebiliriz.

5.1.2. İçerik/Konu

Demirel, programın içerik boyutunda belirlenen amaçlara ulaşmak için "ne öğretilim?" sorusuna yanıt arandığını ve bundan dolayı, programın içerik boyutu ile öğretilen konuların düzenlenmesinin söz konusu olduğunu ifade etmektedir (2007: 120).

İçerik boyutunda, amaç ve konu bağlantısının kurularak uygun bulunan bilgilerin öğrencilere aktarılması söz konusudur.

Uçan'a göre içerik ve konular; öğrencilere kazandırılmak istenen hedefler ve hedef davranışlarla ilgili, tutarlı ve kenetli olarak öğretim sürecinde ele alınması, işlenmesi, üzerinde durulması ve öğrenciye kazandırılması gereken müziksel bilgilerdir (1997: 63).

Slh. Kuv. Bando Astsubay Hazırlama Okulu, Güzel Sanatlar Liseleri ile paralellik arz etmekte olan bir sistemde eğitimini sürdürmektedir. Okul, araştırmaya yönelik, Güzel Sanatlar Liseleri'nden farklı olarak, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Geleneksel Türk Müziği konularına yer vermemektedir. Bu durumdan yola çıkılarak, okulun Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Geleneksel Türk Müziği ile ilgili konulara yer verildiği takdirde, konuların, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yönlerden daha donanımlı bir şekilde yetişmeleri açısından faydalı olabileceği ön görüşü ile bu araştırma yapılmıştır.

5.1.3. Öğrenme-Öğretme Süreci/Etkinlikleri

Davranış değişikliklerinin gerçekleşmekte olduğu öğrenme-öğretme sürecinde (eğitim durumları), bireyi, belirlenmiş olan hedefe ulaştıracak bilgilerin kendisine nasıl öğretiliceği sorusuna cevap aranmaktadır. Demirel'e göre sınıf içi uygulamalarda "hangi yöntem ve teknikleri uygulayalım?", "hangi araç-gereçlerden yararlanalım?" gibi sorulara cevap bulma bir ders, ünite ya da konulara uygulanabilecek öğretim yöntem, teknik, araç ve gereçleri seçme ve kullanımını ön plana çıkarır (2007: 35).

Bilen'e göre öğrenme-öğretme sürecinde (eğitim durumunda) hedefin gerektirdiği içerik, araç-gereç ve kaynaklar ile yöntem, bulunması gereken öğelerdir. Bunlara ek olarak eğitim durumu; pekiştirme, dönüt, ipucu, etkin katılımı sağlayan öğeler, öğretmen, öğrenci, öğrencilerin sağlık durumu, dil yeteneği gibi diğer öğeleri içerir (2002: 17).

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim aşamasında; "Uygulama, anlatım, soru cevap gibi öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanılabilir. Uygulamaya yönelik etkinliklerde (solfej ve bona okuma) grup çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Her ders sonunda ödevlendirmeler yapılmalı ve yapılan etkinliklerin pekiştirilmesi sağlanmalıdır (MEB, 2009: 14).

5.1.4. Ölçme ve Değerlendirme

Eğitim sürecinde genel olarak ölçme; ortaya konulmuş konuların ve ulaşılması gereken hedeflerin öğrenciler tarafından başarıyla başarılamadığı hakkında bilgi veren ve ardından bir değerlendirme gerektiren bir kavramdır. Ölçme kavramı hakkında çeşitli tanımlar mevcuttur:

"Herhangi bir niteliği gözlemek ve gözlem sonucu sayılarla ya da başka sembollerle ifade etmektir" (İşman, 1998: 13).

"Ölçme, bir gözleme türüdür. Bizi ilgilendiren bir özellik veya oluşumun niceliğini belirlemeye yarar" (Yıldırım, 1983: 2).

"Belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelliğe sahip olup olmadığını, sahipse sahip oluş derecesinin gözlenip gözlem sonuçlarının sembollerle ve özellikle sayı sembolleriyle ifade edilmesidir" (Tekin, 1979: 11).

Değerlendirme ise genel olarak; eğitim sürecinde, ölçmenin ardından elde edilen sonuçlar hakkında karar verme sürecidir.

"Eğitimde değerlendirme, belirlenen hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ya da ne derecede ulaşıldığını gösterir" (İşman, 1998: 29).

"Değerlendirme, ölçme sonuçlarını bir ölçütle karşılaştırıp, ölçülecek nitelik hakkında karar verme süreci olarak tanımlanmaktadır" (Turgut ve Baykul, 2010: 14).

Ölçme ve değerlendirme, eğitim sürecinde, belirlenmiş olan konuların öğrenciler tarafından hangilerinin öğrenilip öğrenilemediğini, konulmuş olan hedeflerin öğrenciler tarafından ne ölçüde başarıldığını veya başarılamadığını, başarısız olunan durumlarda eksik ve yanlışlıkların neler olduğunun tespitini ve bu

eksik ve yanlışlıkların giderilerek daha iyi nelerin yapılabileceğinin belirlenmesini amaç edinmektedir.

Öcal ve Ay ölçme ve değerlendirmenin önemini şu şekilde ifade etmektedir; eğitimde birtakım ölçmelerin yapılması esastır. Ölçmelerin yapıldığı bir eğitim faaliyetini değerlendirme takip eder. Ölçülmesi ve değerlendirilmesi yapılmayan bir eğitim-öğretim faaliyetinin yararlı olduğunu iddia edemeyiz (1994: 18).

6. GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ

Türkler, yaklaşık olarak 11. yüzyıla kadar konar-göçer olarak asırlarca varlığını sürdürmüş, sürdürürken de birçok medeniyet ile etkileşim içerisinde bulunarak kültürel bir zenginliğe ulaşmışlardır. Elde edilen kültürel zenginlik Osmanlı Devleti döneminde daha da artmış ve günümüzde de artmaya devam etmektedir.

Müzik sanatı, Türklerin tarih boyunca geliştirdiği kültürel zenginliğinin en önemli parçası olmuştur. Türklerin büyük bir bölümü, kendilerine has çalgıları ve müzik anlayışı ile birlikte 11. yüzyılda Anadolu topraklarına göç etmişlerdir. Anadolu'ya yerleştikten sonra 15 ve 16. yüzyıllardan itibaren Türk Müziği çeşitli dallara ayrılmış, makam, usül ve dizi kavramları ortaya çıkmaya başlamıştır.

Özkan'a göre Türkler Orta Asya'da sistemleştirdikleri müziklerini, zamanla geliştirmişler, gerçekte ilim olan müziğin bu yönü ile de ilgilenmişler ve 18. yüzyıldan itibaren yazılı eserler ortaya koymuşlardır (2014: 25).

Türk Müziğinin, Batı Müziğinden farklı yarım ses aralıktan daha küçük, komalı diye tabir ettiğimiz aralık yapısı, aksak tartımları ile usül yapısı, dörtlüler ve beşlilerden oluşan, seyir kavramı ile anlam bulan makam yapısı gibi özellikleri ile kendine has bir üslubu vardır.

Türk müziğinin sağlam temellere oturtulması maksadı ile eski tarihlerden günümüze kadar tartışıla gelen çeşitli ses sitemleri bulunmaktadır. Kaçar'a göre, Safiyüddin Abdülmümin Urmevi (1237-1294), Abdülkadir Meragi (1360-1435), Kantemiroğlu (ö.1727), Nasır Abdülbaki Dede (1763-1821), Haşım Bey (1815-1868)

gibi müzik bilginleri ve kuramcılar 17 perdeli Türk Müziği ses sistemlerin üzerine çalışmışlardır. Perde sayıları kendilerinden sonra gelen başka kuramcılarda farklılıklar göstermiştir. Rauf Yekta Bey (1871-1935) Hüseyin Sadettin Arel (1880-1955)-Suphi Ezgi (1869-1962)-Salih Murad Uzdilek (1891-1967) ses sisteminde perde sayıları 24'e, Ekrem Karadeniz (1904-1981) ses sisteminde 41'e çıkmıştır (2012:11). Günümüzde Geleneksel Türk Müziği dersi veren müzik okullarında Arel-Ezgi-Uzdilek 24 perdeli ses sistemi öğretilmektedir.

6.1. MAKAM KAVRAMI

Geleneksel Türk Müziği'nin kendine has bir yapısı bulunmaktadır. Bu yapıyı oluşturan en temel özelliklerden birisi Geleneksel Türk Müziği'nin makamsal olmasıdır. Makam kavramının kullanımı Geleneksel Türk Müzik tarihinde çok eskilere dayanmaktadır. Kaçar'a göre makam kelimesi 15. yüzyılda Abdülkadir Meragi tarafından kullanılmıştır (2012: 51).

Yekta'ya göre makam; bir oluş tarzıdır. Kendisini teşkil eden çeşitli nispetlerle ve aralıkların düzenlenmesiyle vasfını belli eden musiki skalasının bir şeklidir (1986: 67). Makam kavramı hakkında müzik bilgini ve kuramcılar çeşitli tanımlamalarda bulunmuşlardır:

"Durak ve güçlü denilen nağmelerle dizinin diğer sesleri beynindeki münasebet cihetinden seslerin icrasıdır. Lahni bir dörtlü ile bir beşliden teşekkül etmiş, tam durakla güçlü nağmelerine malik ve müstakil dizilere ve onlarla inşa edilen ezgilere umumiyet üzere makam ismini verdik" (Ezgi, 1933: 48).

"Dizi ve lahinde seslerin durakla ve güçlü ile münasebetlerinden doğan hususiyete makam denilir. Şu halde makam; bir durakla bir güçlü'nün etrafında bunlara bağlı olarak toplanmış seslerin umumi durumudur" (Arel, 1968: 14).

"Türk musikisinde belli aralıklarla birbirine uyan mülayim seslerden kurulu bir gamın içerisinde özel bir seyir kuralı olan musiki cümlelerinin meydana getirdiği çeşniye makam denir" (Karadeniz, 1983: 64).

"Dizinin bir dörtlü ve bir beşliden veya bir beşli ile bir dörtlüden meydana geldiğini biliyoruz. Bir dizide en önemli perdeler durak, güçlü ve asma karar perdeleridir. İşte makam bir dizide durak ve güçlünün önemini belirtmek ve diğer kurallara da bağlı kalmak suretiyle nağmeler meydana getirerek gezinmeye denir" (zkan, 2014: 94).

"Geleneksel sanat müziğimizde seslerin durak ve ikinci durak(lar) evresindeki seyri ve rgs" (Say, 2010: 405).

Tanımlamalardan yola çıkılacağı üzere genel olarak, durak (karar perdesi), ikincil durak (güçlü) ve makam dizisi üzerinde seyir olmak üzere makamı oluşturan üç önemli unsur bulunmaktadır. Durak, makamın seyrinin sonlandığı, karara ulaştığı perdedir. İkincil durak/güçlü, makam dizisinde duraktan (karar) sonraki en önemli perdedir. Kaçar'a göre makamda en çok duyurulan, süre olarak en uzun kalışların yapıldığı, basit makamlarda dörtlü ve beşlilerin birleştiği, birleşik makamlarda kimi zaman üçüncü derecenin de olduğu bir perdedir (2012: 58). Seyir, makamı oluşturabilmek üzere makam dizisi üzerinde gezinmeye denilmektedir. Kaçar'a göre seyir; musikide nağmelerle yapılan belirli kuralları olan ve makamın karakteristik özelliklerinin oluşmasında birinci derece rol oynayan gezintidir (2012: 58).

6.2. MAKAM TÜRLERİ

Geleneksel Türk Müziği'nde makam türleri yapıları ve karakteristik özellikleri bakımından basit makamlar, gçrlmş (şed) makamlar ve bileşik (mürekkeb) makamlar olmak üzere üçe ayrılmaktadırlar.

6.2.1. Basit Makamlar

zkan'a göre bir makamın basit makam olarak değerlendirilebilmesi için; bir dörtlü ile beşliden veya bir beşli ile dörtlüden meydana gelmiş bir dizinin olması, dörtlü ve beşlilerin tam dörtlü ve tam beşli olması, güçlü perdelerinin dörtlü ile

beşlinin veya beşli ile dörtlünün ek yerinde olması, sekiz sesli bir dizinin olması ve bu dizinin makamın bütün özelliklerini taşıması gerekmektedir (2014:116).

Geleneksel Türk Müziği'nde Çargah, Buselik, Kürdi, Neva, Rast, Hicaz, Hümayun, Uzzal, Zirgüleli Hicaz, Karcıgar, Süzinak ve Hüseyini makamları olmak üzere 13 adet basit makam bulunmaktadır.

6.2.2. Göçürülmüş (Şed) Makamlar

Özkan Şed Makamları; herhangi bir dörtlü ve beşliyi yahut bir makam dizisini kendi yerinden yani durağından alıp başka bir perde üzerine yani başka bir perdeyi durak kabul ederek, aralıklarını bozmadan ve gerekli işaret değişikliklerini yaparak göçürmek olarak açıklamaktadır (2014: 211).

Çargah, Buselik, Kürdi, Zirgüleli Hicaz, Nev'eser ve Segah makamları belirli kurallar çerçevesinde başka perdelere göçürüldüğünde; Mahur, Acem Aşiran, Nihavend, Ruhnüvaz, Sultani Yegah, Kürdi'li Hicazkar, Aşkefza, Ferahnamü, Zirgüleli Süzinak ve Hicazkar, Evcara,Süz-i Dil, Şedd-i Araban, Reng-i Dil ve Heft-gah gibi farklı isimlerde ve farklı özelliklerde makamlar olarak Geleneksel Türk Müziği'nde yerini almaktadırlar.

6.2.3. Bileşik Makamlar

Kaçar'a göre bileşik makamlar; en az iki veya daha fazla basit makam dizisinin ya da makam dizisine ilaveten dörtlü ve beşlilerin bir araya gelmesiyle oluşan, genellikle inici özelliğe sahip olup güçlülere 4. ve 5. derecelerin dışında 3. derece de olabilen makamlardır (2012: 107).

Müzik bilgini ve kuramcılar tarafından kullanılan ve diğer bir ismi Mürekkebe makam olan bileşik makamları Özkan şu şekilde açıklamıştır; Değişik çeşni ve dizilerin birbirine geçkisinden ve bu geçkilerin özel kalıplar halinde tespitinden yani kişilik kazanıp makam olarak kabul edilmesinden mürekkebe makamlar

doğmuştur.Yapılış ve dizileri genellikle basit makamların kurallarına uymayan makamlardır (2014: 291).

"Bileşik makamlar, yapısında birden fazla farklı makam dizisi bulunduran makamlardır.Bunlar Ferahfeza, Irak, Evc, Bestenigar, Ferahnak, Şevkefza, Nikriz, Nev'eser, Süz-i Dilara, Sazkar, Zavil, Acem, Muhayyer Kürdi, Acem Kürdi, Gerdaniye, Hisar Buselik, Saba, Nişaburek, Isfahan, Bayati, Araban, Tahir Buselik, Şehnaz, Dügah, Hüzzam, Segah ve Müstear makamlarıdır" (Sağır ve Albuz, 2008: 64).

Bileşik (Mürekkab) makamlar müzik bilgini ve kuramcı Sadettin Arell'in ifadesi ile Katışık, Bileşimli ve Ekli makamlar olmak üzere üçe ayrılmaktadırlar.

7. BANDO OKULLARI KOMUTANLIĞI REPERTUARINDAKİ MAKAMSAL NİTELİKTE ESERLERİN ANALİZİ

Bando Okulları Komutanlığı ve Armoni Müzikleri Komutanlığı repertuarlarının kökleri Musika-i Hümayun dönemine dayanmaktadır. Padişah II. Mahmud'un başlatmış olduğu reform hareketleri doğrultusunda müzik alanında, en başta, çoksesli müzik anlayışı ülkede yerleşmeye başlamıştır. Musika-i Hümayun'un öncü olduğu çoksesli müzik anlayışı ile birlikte, kurum repertuarını ve günümüzde de Bando Okulları Komutanlığı repertuarını oluşturan, özellikle Geleneksel Türk Müziği öğelerini içeren makamsal nitelikte birçok eser bestelenmiştir. Okul repertuarında, makamsal nitelikteki eserler formal olarak incelendiğinde marş formunda çeşitli eserlerin bulunduğu görülmektedir. Müziksel İşitme Okuma ve Yazma eğitimi ile organik bir bağı bulunan Orkestra Dersleri'nde öğrenciler ilk olarak, çeşitli marşlar ile, birlikte çalma duygusunu kazanmakta ve mezuniyetten sonra da görev aldıkları çeşitli bandolarda sık sık marş icrasına devam etmektedirler. "Musika-i Hümayun'un 1923 yılına kadar olan devrinde daha çok marşlar üzerinde durulmuştur" (Kayabalı ve Arslanoğlu, 1973: 1174). Türkmen'e göre; batılı anlamda bir müzik kurumu olan Musika-i Hümayun'un kurulması ile başlayan süreçte batı müziğinin yayılması ve batı müziği beğenisinin sınırlı da olsa benimsenmesinin etkisiyle geleneksel sanat müziği temsilcisi olan besteciler, piyano veya bando için marşlar yazmaya başlamışlardır (2005: 26). Musika-i Hümayun'da görev almış Giuseppe Donizetti ve Callisto Guatelli gibi yabancı şef ve besteciler de Geleneksel

Türk Müziğinden etkilenmiş ve makamsal nitelikte marşlar besteleyerek repertuara katkıda bulunmuşlardır. Say' göre; marş dağarcığının genişlemesi, Cumhuriyet dönemindeki senfonik bandoların olgun repertuarına temel oluşturmakla kalmamış, yaygınlaştırdığı çoksesli müzik beğenisiyle öteki müzik katmanlarını, tür, çeşit biçimlerini de etkilemiştir (2000: 47).

Bando Okulları Komutanlığı repertuarı incelendiğinde, mevcut bulunan eserler içerisinde en fazla, marşların yer kapladığı görülmektedir. Bu doğrultuda okul repertuarında yapılan araştırmalar sonucunda toplam 911 yerli marş tespit edilmiştir. 911 yerli marş içerisinde yapılan çalışmalar sonucunda 82 marşın makamsal özellik içerdiği belirlenmiştir. Araştırmanın sağlam temeller üzerine oturması ve her bakımdan amacına ulaşması açısından analiz çalışması önem arz etmektedir. Makamsal özellik taşıyan makamlar şunlardır:

Tablo 3. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Repertuarında Bulunan Makamsal Nitelikteki Marşlar

<u>ESER</u>	<u>ÖLCÜ/USUL</u>	<u>MAKAM DİZİSİ</u>	<u>BESTECİ/SÖZ YAZARI</u>
1) Osmanlı Marşı	Sebare	Nev' eser	CallistoGuatelli
2) Mebusan Marşı	Sebare	Sol Nev' eser	Miralay Zati Bey
3) İzmir Marşı	Sebare	Do Nev' eser	M. Ali Bey
4) Karadayı Marşı	2/4 N.Sofyan	Sol Nev' eser	Ahmet Ünlü
5) Nizamski Marş	2/4 N.Sofyan	Sol Hicaz	Arr. H.Recep Arman
6) Selanik Marşı	2/4 N.Sofyan	Sol Zigüleli Hicaz	Arr. H.Recep Arman
7) Şen Gemiciler	2/4 N.Sofyan	Re Hüseyini	H.Recep Arman
8) Yelkenler Biçilecek	2/4 N.Sofyan	Kürdi	-
9) G.Osman Paşa Marşı	2/4 N.Sofyan	Fa Nikriz	Miralay Rıfat Bey
10) Kavak Marşı	2/4 N.Sofyan	Do Nev' eser	Zati Arca
11) Tarihi Çevir Marşı	Sofyan	Segah	-
12) Şark Marşı	2/4 N.Sofyan	Mib Nev' eser	Zati Arca
13) Selanik Marşı	2/4 N.Sofyan	Do Nev' eser	İ.Zühtü Kuşçuğolu

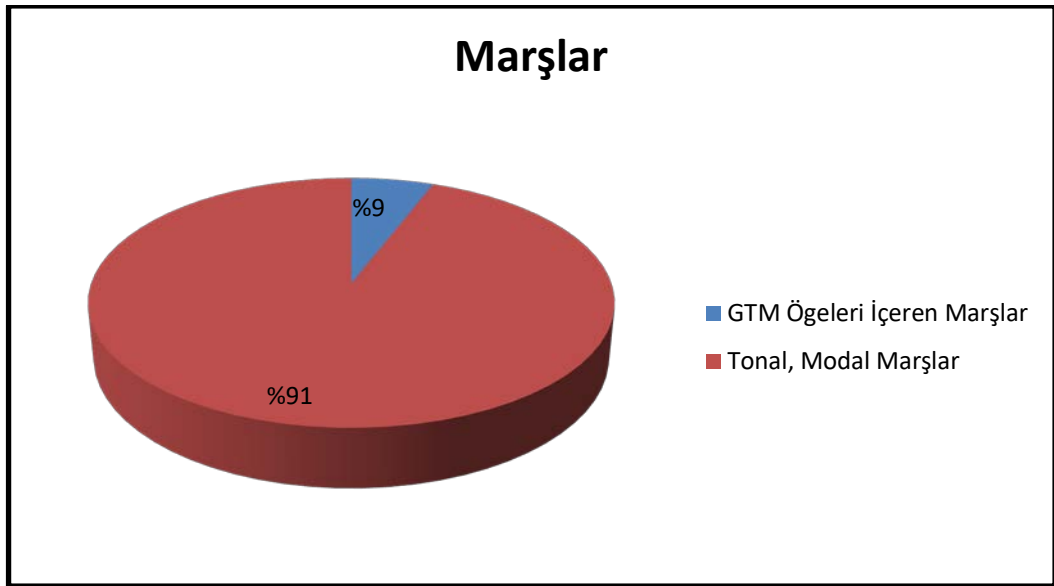
14) Necdet Uran Marşı	Sebare	Fa Zirgüleli Hicaz	H.Recep Arman
15) Malazgirt Marşı	2/4 N.Sofyan	Sol Nev' eser	Muammer Sun
16) Bursa Işıklar Marşı	2/4 N.Sofyan	Fa Nikriz	Rahmi Bey
17) Kosova Marşı	2/4 N.Sofyan	Mib Rast	Zati Arca
18) Zeybekler Geçiyor	2/4 N.Sofyan	Sol Nev' eser	Hasan Toraganlı
19) Türkiye Marşı	2/4 N.Sofyan	Do Nev' eser	H.Recep Arman
20) Marş-1 Sultani	4/4 Sofyan	Mib Nev' eser	Giuseppe Donizetti
21) Denizciler Marşı	6/8 Yürük Semai	Hüseyni	Cemal Reşit Rey
22) İzmir Yollarında	2/4 N.Sofyan	Sol Nev' eser	A. Yekta
23) BarbarosHayrettin	Sebare	Sol Nev' eser	Hasan Refik
24) Ordumuz Etti Yemin	2/4 N.Sofyan	Rast	İsmail Hakkı Bey
25) Polis Marşı	4/4 Sofyan	Rast	Faik Canselen
26) Zafer Marşı	Sebare	Fa Nihavend	İbrahim Bey
27) Harfler Marşı	2/4 N.Sofyan	Mi Nihavend	O. Zeki Üngör
28) Amalimiz Efkarımız	4/4 Sofyan	Re Zirgüleli Hicaz	Rıfat Bey
29) Ankara Marşı	4/4 Sofyan	Re Nihavend	H.Bedii Yönetken
30) Plevne Marşı	3/4 Semai	Re Muhayyer Kürdi	M.Ali Bey
31) Ankara Marşı	8/8 Müsemmen	Rast	Sadettin Kaynak
32) 100. Yıl Atatürk Marşı	4/4 Sofyan	Rast	Kaya Bekat
33) Sivastopol Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Rıfat Bey
34) Harbiye Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Hüsnü Öncü/C.Ş.Çetiner
35) Adnan Özdeniz Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	H.Recep Arman
36) Barbaros Marşı	2/4 N.Sofyan	Sol Nikriz	Paul Lange
37) Ankara Marşı	2/4 N.Sofyan	Re Hüseyni	-
38) Türk Yılmaz Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Kazım Karabekir
39) Türk Kavminin Marşı	4/4 Sofyan	Rast	Ahmet Muhtar Paşa
40) İzindeyiz Atatürk	4/4 Sofyan	Rast	Kaya Bekat
41) Öğretmen Marşı	4/4 Sofyan	Rast	Memduh Altar
42) Cumhuriyet Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Zati Arca

43) Birlik Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Muallim Talat Bey
44) Gençlik Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	F.Körling
45) Sancak Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	İzzettin Bey
46) 26 Ağustos Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Cahit Atasoy
47) Akdeniz Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Semih Rıfat/Leyla Saz
48) Alay Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Rıfat Bey
49) Aziz Vatan Bölünmez	2/4 N.Sofyan	Mahur	İrfan Özbakır/M. Sevilen
50) Mülkiye Marşı	4/4 Sofyan	Rast	Musa Süreyya
51) 75. Yıl Marşı	4/4 Sofyan	Nihavend	Kılıç Bey
52) Kızılay Marşı	4/4 Sofyan	Mahur	Niyazi Şengül
53) Doğuştan Büyüksün	4/4 Sofyan	Acemkürdi	Mahmut Oğul
54) Gafil Ne Bilir	2/4 N.Sofyan	Mahur	İsmail Hakkı Bey
55) Sakarya Marşı	2/4 N.Sofyan	La Zigüleli Hicaz	A.Cemalettin Çinkılıç
56) Anafartalar Marşı	Sebare	Nihavend	H.Recep Arman
57) Alayım Marşı	4/4 Sofyan	Mib Rast	Kemal Albayrak
58) Adımız Andımızdır	2/4 N.Sofyan	Rast	A.Muhtar Ataman
59) Ağaç Türküsü	2/4 N.Sofyan	Nihavend	Muammer Sun
60) Başkent Marşı	2/4 N.Sofyan	Do Rast	Fethi Sazçalan
61) Barbaros Marşı	Sebare	Sol Nev'eser	A.Refik Bey
62) Hamidiye Marşı	2/4 N.Sofyan	Sib Rast	Faik Bey
63) Erzurum Marşı	2/4 N.Sofyan	Sib Nihavend	Halil Çolakoğlu
64) Ege Marşı	2/4 N.Sofyan	Nihavend	Ahmet Ünlü
65) Deniz Harp Okulu	2/4 N.Sofyan	Fa Rast	H.Recep Arman
66) Deniz Lisesi Marşı	2/4 N.Sofyan	Sib Rast	H.Recep Arman
67) Harita Marşı	2/4 N.Sofyan	Re Nihavend	H.Çelikcan/Ü.Diröz
68) Menzil Marşı	2/4 N.Sofyan	Fa Nihavend	Metin Yılmaz
69) Kemal Atatürk Marşı	Sebare	Fa Nihavend	Fazıl Çağlayan
70) Kuvayy-i Milliye	Sebare	Nihavend	H.Recep Arman
71) İzmir Yollarında	2/4 N.Sofyan	Nihavend	A. Yekta

72) İzmir'e Doğru Marşı	2/4 N.Sofyan	Fa Nev' eser	Ziya Aydıntan
73) İzmir'in Ufuklarında	2/4 N.Sofyan	Fa Nev' eser	H.Recep Arman
74) Piyade Marşı	2/4 N.Sofyan	Sib Rast	Halil Çolakoğlu
75) Neşide-i Zafer Marşı	2/4 N.Sofyan	Fa Zırgüleli Hicaz	Leyla Hanım
76) Nizam Karakolu	2/4 N.Sofyan	Nihavend	H.Recep Arman
77) Mehmetçiğin Marşı	2/4 N.Sofyan	Rast	Kemal Albayrak
78) Marş 1881	2/4 N.Sofyan	Nihavend	Metin Yılmaz
79) Vatan Marşı	Sebare	Re Nihavend	Halil Çolakoğlu
80) Yıldız Marşı	2/4 N.Sofyan	Do Nihavend	Halil Çolakoğlu
81) Zafer Marşı	Sebare	Fa Nihavend	İbrahim Bey
82) Şark Marşı	2/4 N.Sofyan	Mib Zırgüleli Hicaz	Zati Arca

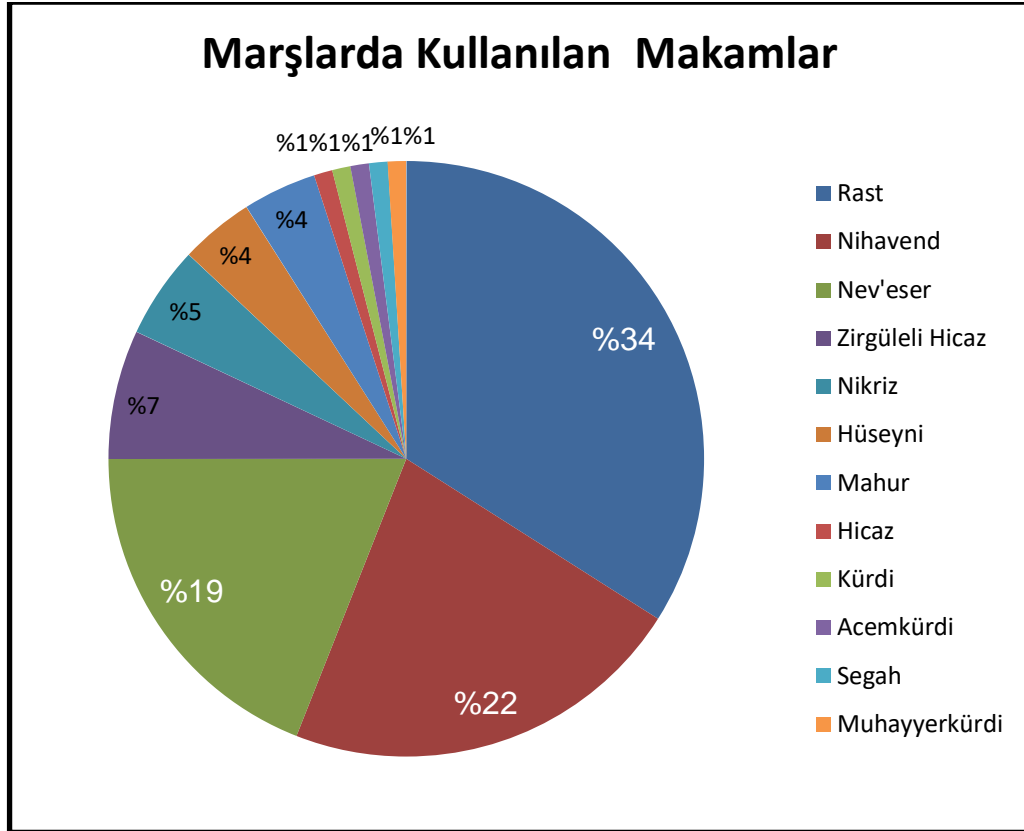
Bando Okulları K.lığı repertuarında bulunan 911 yerli marş içerisinde, Geleneksel Türk Müziği öğeleri içeren 82 marşın, tabloda görüldüğü üzere, repertuarda % 9' luk bir dilimde bulunduğu gözlemlenmektedir:

Grafik 1. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları K.lığı Repertuarında Bulunan Makamsal Nitelikteki Marşların Oransal Gösterimi

Repertuarda tespit edilen 82 marşın, çeşitli perdeler üzerinde, Geleneksel Türk Müziği makamlarından Rast, Hüseyini, Kürdi, Muhayyer Kürdi, Segah, Nihavend, Nikriz, Hicaz, Zirgüleli Hicaz, Mahur, Acemkürdi ve Nev'esper makamları ile bestelendiği tespit edilmiştir. Sayısal olarak 28 marşta Rast makamı, 18 marşta Nihavend makamı, 15 marşta Nev'esper makamı, 6 marşta Zirgüleli Hicaz makamı, 4 marşta Nikriz, 3 marşta Hüseyini makamı, 3 marşta Mahur makamı, 1 marşta Hicaz makamı, 1 marşta Kürdi, 1 marşta Acemkürdi makamı, 1 marşta Segah makamı ve yine 1 marşta Muhayyerkürdi makamı kullanılmıştır.

Grafik 2. Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Repertuarında Bulunan Makamsal Nitelikteki Marşların Oransal Gösterimi 2

İncelenen 82 marş içerisinde, % 34'lük oran ile Rast makamı, % 22 oran ile Nihavend makamı, % 19 oran ile Nev'esper makamlarının % 75'lik oranda büyük bir yeri olduğu görülmektedir. Diğer makamlardan ise, % 7 oran ile Zirgüleli Hicaz makamı, % 5 oran ile Nikriz makamı, % 4 oran ile Hüseyini makamı, % 4 oran ile Mahur makamı, % 1 oran ile Hicaz makamı, % 1 oran ile Kürdi makamı, % 1 oran

ile Acemkürdi makamı, % 1 oran ile Segah makamı ve yine % 1 oran ile Muhayyerkürdi makamlarının toplamda % 25'lik oranda az bir yeri olduğu tespit edilmiştir.

Bandolar kullandıkları enstrümanların yapısı gereği Geleneksel Türk Müziği makamlarını içeren marşları tampere sistem dahilinde icra etmektedirler. İncelenen 82 marşın, Geleneksel Türk Müziği makamlarından, yedirimli seslerin kullanıldığı tampere sisteme uyarlanmış ve duyuşsal olarak tampere sisteme çok yakın makamlar ile bestelendiği gözükmektedir. Marşlarda, doğal perdesinde ve aktarılmış çeşitli perdeler üzerine kurulmuş makam dizileri, örnekler ile sunulmuştur.

Rast Makamı

Grafik 2'de % 34 oranında bir dilimi oluşturan Rast makamı, doğal dizisi yanında, Do, Si bemol, Mi bemol, Fa perdeleri üzerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 1. Rast Makam Dizileri

Rast Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Doğal Dizi

3 Si Bemol Rast

5 Do Rast

7 Mi Bemol Rast

9 Fa Rast

Şekil 2. Marş Örneği/Türk Kavminin Marşı

Türk Kavminin Marşı

Ahmet Muhtar Paşa

Nihavend Makamı

Grafik 2'de % 22 oranında bir dilimi oluşturan Nihavend makamı, doğal dizisi yanında, Do, Re, Mi, Fa, Si bemol perdeleri üzerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 3. Nihavend Makam Dizileri

Nihavend Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Doğal Dizi

3 Do Nihavend

5 Re Nihavend

7 Mi Nihavend

9 Fa Nihavend

11 Si Bemol Nihavend

Şekil 4. Marş Örneği/İzmir Yollarında Marşı

İzmir Yollarında Marşı

A. Yekta

8

17

Nev'esper Makamı

Grafik 2'de % 19 oranında bir dilimi oluşturan Nev'esper makamı, doğal dizisi yanında, Do, Mi bemol, Fa perdeleri üzerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 5. Nev'esper Makam Dizileri

Nev'esper Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Doğal Dizi

Y D G

3 Do Nev'esper

Y D G

5 Mi Bemol Nev'esper

Y D G

7 Fa Nev'esper

Y D G

Şekil 6. Marş Örneği/İzmir'in Ufuklarında Marşı

İzmir'in Ufuklarında Marşı

H. Recep ARMAN

Obua

6

12

17

Zirgüleli Hicaz Makamı

Grafik 2'de % 7 oranında bir dilimi oluşturan Zirgüleli Hicaz makamının, Re, Mi bemol, Fa, Sol perdeleri üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 7. Zirgüleli Hicaz Makam Dizileri

Zirgüleli Hicaz Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Doğal Dizi

3 Re Zirgüleli Hicaz

5 Mi Bemol Zirgüleli Hicaz

7 Fa Zirgüleli Hicaz

9 Sol Zirgüleli Hicaz

Şekil 8. Marş Örneği/Necdet Uran Marşı

Necdet Uran Marşı

H.Recep ARMAN

Nikriz Makamı

Grafik 2'de % 5 oranında bir dilimi oluşturan Nikriz makamının, Do ve Fa perdeleri üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 9. Nikriz Makam Dizileri

Nikriz Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Doğal Dizi

Y D G

3 Do Nikriz

Y D G

5 Fa Nikriz

Y D G

Şekil 10. Marş Örneği/Gazi Osman Paşa Marşı

Gazi Osman Paşa Marşı

Miralay Refet Bey

6

11

17

Hüseyini Makamı

Grafik 2'de % 4 oranında bir dilimi oluşturan Hüseyini makamı, doğal dizisi yanında sadece Re perdesi üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 11. Hüseyini Makam Dizileri

Hüseyini Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Doğal Dizi

Y D G

3 Re Hüseyini

Y D G

Şekil 12. Marş Örneği/Şen Gemiciler Marşı

Şen Gemiciler Marşı

Arr:H.Recep ARMAN

He ya mo la he ya hi sa se fer e de riz He ya mo la he ya hi sa se fer e de riz

Mahur Makamı

Grafik 2'de % 4 oranında bir dilimi oluşturan Mahur makamının doğal dizisi ile kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 13. Mahur Makam Dizisi

Mahur Makam Dizisi

Doğal Dizi

D: Durak
1.G: Birinci Güçlü
2.G: İkinci Güçlü

Şekil 14. Marş Örneği/Mahur Mehter Marşı

Mahur Mehter Marşı Gafil Ne Bilir

İsmail Hakkı Bey

Hicaz Makamı

Grafik 2'de % 1 oranında bir dilimi oluşturan Hicaz makamının sadece Sol perdesi üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 15. Hicaz Makam Dizileri

Hicaz Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Doğal Dizi

Y D G

3 Sol Hicaz

Y D G

Şekil 16. Marş Örneği/Nizamski Marş

Nizamski Marş

Arr. H. Recep ARMAN

7

15

Kürdi Makamı

Grafik 2'de % 1 oranında bir dilimi oluşturan Kürdi makamının doğal dizisi ile kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 17. Kürdi Makam Dizisi

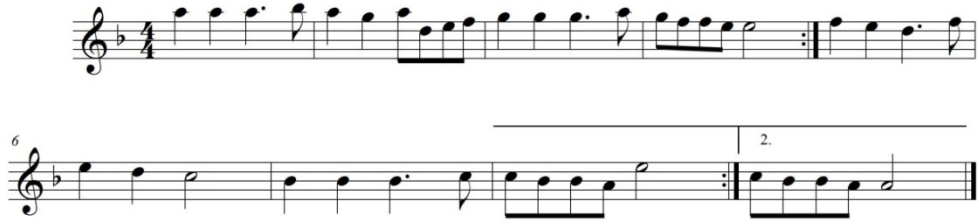
Kürdi Makam Dizisi

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Şekil 18. Marş Örneği/Kürdi Mehter Marşı

Kürdi Mehter Marşı Yelkenler Biçilecek

Acemkürdi Makamı

Grafik 2'de % 1 oranında bir dilimi oluşturan Acemkürdi makamının doğal dizisi ile kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 19. Acemkürdi Makam Dizisi

Acemkürdi Makam Dizisi

Doğal Dizi

D: Durak
1.G: Birinci Güçlü
2.G: İkinci Güçlü

Şekil 20. Marş Örneği/Sen Doğuştan Büyüksün Marşı

Sen Doğuştan Büyüksün

Mahmut OĞUL

Segah Makamı

Grafik 2'de % 1 oranında bir dilimi oluşturan Segah makamının sadece Sol perdesi üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 21. Segah Makam Dizisi

Segah Makam Dizileri

D: Durak
G: Güçlü
Y: Yeden

Şekil 22. Marş Örneği/Tarihi Çevir Marşı

Tarihi Çevir Marşı

Muhayyerkürdi Makamı

Grafik 2'de % 1 oranında bir dilimi oluşturan Muhayyerkürdi makamının sadece Re perdesi üzerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Şekil 23. Muhayyerkürdi Makam Dizileri

Muhayyerkürdi Makam Dizileri

D: Durak
1.G: Birinci Güçlü
2.G: İkinci Güçlü

Doğal Dizi

1.G 2.G D

2. Re Muhayyer

1.G 2.G D

Şekil 24. Marş Örneği/Plevne Marşı

Plevne Marşı

Mehmet Ali Bey

6

10

8.MARŞLARIN BESTELENMESİNDE KULLANILAN MAKAMLARIN GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ YAZIM KURALARINA UYGUN GÖSTERİMİ

Musika-i Hümayun'den itibaren çoksesli müzik anlayışına uygun olarak Geleneksel Türk Müziği öğelerinden istifade edilmiş, gerek yerli gerekse yabancı şef ve besteci tarafından birçok marş bestelenmiştir. Bando Okulları Komutanlığı repertuarında bulunan yerli marşlar, Geleneksel Türk Müziği makamlarından Rast, Hüseyini, Kürdi, Acemkürdi, Muhayyerkürdi, Hicaz, Zırgüleli Hicaz, Nikriz, Mahur, Segah, Neveser, Nihavend Makamlarını içeriğinde barındırmaktadırlar.

8.1. RAST MAKAMI

Şekil 25. Geleneksel Türk Müziği Rast Makamı Dizisi

Durağı: Rast Perdesidir.

Seyri: Çıkıcıdır.

Güçlüsü: Beşli ile dörtlünün yerindeki Neva Perdesidir.

Dizisi: Yerinde bir Rast beşlisine Neva'da bir Rast Dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir. (Rast Beşlisi + 5. derecede Rast Dörtlüsü)

Donanımı: Si koma bemolü, Fa için bakiye diyezi donanıma konulur.

Yedeni: 1. aralıktaki bakiye diyezli fa Irak Perdesidir.

Genişlemesi: Rast Makamı çıkıcı ve ağır başlı bir makamdır. Bu sebeple genişlemesi pes taraftan, durağın altından olur. Bu da güçlü Neva üstündeki Rast dörtlüsü simetrik Yegah (re) üstüne göçürülmekle yapılır (Özkan, 2014: 137).

8.2. HÜSEYİNİ MAKAMI

Şekil 26. Geleneksel Türk Müziği Hüseyini Makamı Dizisi

Durağı: Düğah Perdesidir.

Seyri: İnici-Çıkıcıdır.

Güçlüsü: Hüseyini Beşlisi ile Uşşak dörtlüsünün ek yerindeki Hüseyini Perdesidir.

Dizisi: Yerinde Hüseyini Beşlisine Hüseyini'de Uşşak Dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmiştir. (Hüseyini Beşlisi + 5. derecede Uşşak Dörtlüsü).

Donanımı: Si için koma bemolü, Fa için bakiye diyezi donanıma yazılır.

Yedeni: 2. çizgideki Sol Rast Perdesidir.

Genişlemesi: Güçlü Hüseyini Perdesi üzerindeki Uşşak dörtlüsü, Muhayyer'de bir buselik eklenmesiyle, Hüseyini'de Uşşak dizisi olarak uzatılır. Tiz tarafta meydana gelen çeşni içindeki Si sesi, Tiz Buselik Perdesidir (Özkan, 2014: 179).

8.3. KÜRDİ MAKAMI

Şekil 27. Geleneksel Türk Müziği Kürdi Makamı Dizisi

Durağı: Dügah Perdesidir.

Seyri: Çıkıcı; bazen de Çıkıcı-İnicidir.

Güçlüsü: Dörtlü ile Beşlinin ek yerindeki Neva Perdesidir; üzerinde Buselik Çeşnisi bulunur.

Dizisi: Yerinde Kürdi Dörtlüsüne Neva'da Buselik Beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir. (Kürdi Dörtlüsü + 4. derecede Buselik Beşlisi. Fakat bazen ve daha çok şedlerinde Kürdi 5'lisi + Kürdi 4'lüsü şeklinde kullanılmıştır.)

Donanımı: Si için küçük mücenneb bemolü donanıma yazılır.

Yedeni: 2. çizgideki sol (Rast) perdesidir. Bazen Nim Zirgüle de kullanılır.

Genişlemesi: Durak üstünde bulunan Kürdi Dörtlüsü, tiz durak Muhayyer üstüne simetrik olarak göçürülür. Böylece aynı zamanda Neva Perdesi üzerinde bir Buselik dizisi de meydana gelmiş olur (Özkan, 2014: 132).

8.4. ACEMKÜRDİ MAKAMI

Şekil 28. Geleneksel Türk Müziği Acemkürdi Makamı Dizisi

The image shows three staves of musical notation for the Acemkürdi Makam sequence. The first staff is labeled 'Acem'de Çârgâh 5'lisi' and contains the notes G, A, B, C, D with fingerings T, B, T, T. The second staff is labeled 'Nevâ'da Bûselik 5'lisi' and 'Yerinde Uşşâk 4'lüsü' and contains the notes G, A, B, C, D, E, F, G with fingerings T, T, B, T, T, S, K. The third staff is labeled 'Yerinde Beyâfî Dizisi (inici)' and 'Yerinde Kürdî 4'lüsü' and contains the notes G, A, B, C with fingerings T, T, B. Brackets on the right side group the first two staves as 'Acem Makâmı Dizileri' and the third staff as 'Acemkürdî Makâmı Dizileri'.

Durağı: Dügah Perdesidir.

Seyri: İnicidir.

Güçlüsü: Birinci merteye güçlü Acem Perdesidir. İkinci merteye güçlüsü Neva Perdesidir.

Dizisi: Esas olarak Acem makamını meydana getiren dizi ve çeşnilere yerinde bir Kürdi Dörtlü veya Beşlisinin eklenmesiyle elde edilir.

Donanımı: Si için küçük mücenneb bemolü donanıma yazılır. Gerekli değişiklikler eser içerisinde gösterilir.

Yedeni: 2. çizgideki Sol Rast Perdesidir.

Genişlemesi: Makam, yapı bakımından zaten kendiliğinden geniş bir seyir alanına sahiptir. Bu sebeple ayrıca genişletilmemiştir (Özkan, 2014: 346).

8.5. MUHAYYERKÜRDİ MAKAMI

Şekil 29. Geleneksel Türk Müziği Muhayyerkürdi Makamı Dizisi

Hüseyinî Beşlisi

T T S K

Uşşak Dörtlüsü Hüseyinî Beşlisi

T S K T T S K Yeden

-----Muhayyer Makamı Dizisi-----

Bûselik Beşlisi Kürdî Dörtlüsü

T T B T T T B Yeden

-----Kürdî Makamı Dizisi-----

-----Muhayyerkürdî Makamı Dizileri-----

Durağı: Dügah Perdesidir.

Seyri: İnicidir.

Güçlüsü: Hemen bütün inici makamların birinci mertebeye güçlüsü tiz duraklarıdır. Muhayyer Makamının birinci mertebeye güçlüsü de Muhayyer Perdesidir. İkinci mertebeye güçlüsü ise ana dizinin ek yerindeki Hüseyini Perdesidir.

Dizisi: Yerinde Hüseyini Beşlisine Hüseyini'de Uşşak Dörtlüsünün eklenmesiyle meydana gelmiştir. Görüldüğü gibi bu dizi tamamen Hüseyini makamı dizisinin aynıdır.

Donanımı: Hüseyini Makamında olduğu gibi, Si için koma bemolü, Fa için bakiye diyezi donanıma yazılır.

Yedeni: 2. çizgideki Sol Rast Perdesidir.

Genişlemesi: Durak üzerinde bulunan Hüseyini Beşlisi simetrik olarak tiz durağın üst tarafına göçürülür (Özkan, 2014: 186).

8.6. HİCAZ MAKAMI

Şekil 30. Geleneksel Türk Müziği Hicaz Makamı Dizisi

Durağı: Dügah Perdesidir.

Seyri: İnici-Çıkıcı, bazen de Çıkıcı olarak kullanılmıştır.

Güçlüsü: Hicaz Dörtlüsü ile Rast Beşlisinin ek yerindeki 5. derece Neva Perdesidir. Üzerinde Rast Beşlisi ile yarım karar yapılır.

Dizisi: Yerinde Hicaz Dörtlüsüne Neva'da Rast Beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir (Hicaz Dörtlüsü + 4. derecede Rast Beşlisi).

Donanımı: Si için bakiye bemolü, Fa ve Do için bakiye diyezi donanıma yazılır.

Yedeni: 2. çizgideki Sol Rast Perdesidir.

Genişlemesi: Hicaz Makamı hem dizinin tiz tarafından hem de pest tarafından, yani durağın altından genişleyebilir (Özkan, 2014: 165).

8.7. ZİRGÜLELİ HİCAZ MAKAMI

Şekil 31. Geleneksel Türk Müziği Zirgüleli Hicaz Makamı Dizisi

Durağı: Düğah Perdesidir.

Seyri: İnici-Çıkıcıdır.

Güçlüsü: Hüseyini Perdesidir. Üzerinde Hicaz Çeşnisi yapılır.

Dizisi: Yerinde Hicaz Beşlisine Hüseyini'de Hicaz Dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.

Donanımı: Si için bakiye bemolü, Fa için koma diyezi, Do ve Sol için bakiye diyezi donanıma yazılır.

Yedeni: 2. çizgideki bakiye diyezli Sol Nim Zirgüle Perdesidir.

Genişlemesi: a) Durak üzerindeki Hicaz Beşlisi simetrik olarak tiz durak üstüne göçürülür. b) Güçlü Hüseyini Perdesi üzerindeki Hicaz Dörtlüsü, Muhayyer'de bir Buselik Beşlisi eklenerek Hüseyini'de Hümayun dizisi olarak uzatılır. c) Pest taraftan da Hüseyini'deki Hicaz Dörtlüsü simetrik olarak Hüseyini Aşiran Perdesine göçürülebilir. Bazen de Yegah Perdesine Rast Beşlisi ile düşünülüp genişletilebilir (Özkan, 2014: 174).

8.8. NIKRİZ MAKAMI

Şekil 32. Geleneksel Türk Müziği Nikriz Makamı Dizisi

Yerinde Nikrîz 5'lisi Nevâ'da Râst 4'lüsü
T S A₁₂ S T K S

Yerinde Nikrîz 5'lisi Nevâ'da Büselik 4'lüsü
T S A₁₂ S T B T

Nikrîz Makâmı Dizileri

Durağı: Rast Perdesidir.

Seyri: İnici-Çıkıcıdır. Bazen Çıkıcı olarak da kullanılır.

Güçlüsü: Makamın dizisinin 5. derecesi olan Neva Perdesi yarım karar perdesidir. Bu perde üzerinde Rast veya Buselik çeşniyle yarım karar yapılır. Genellikle çıkıcı nağmelerde Neva Perdesi üzerinde Rast çeşni, incici nağmelerde ise Buselik çeşni kullanmak uygundur.

Dizisi: Yerinde Nikriz Beşlisine 5. derece Neva Perdesi üzerinde, bir Rast Dörtlüsünün ve yine aynı perdede bir Buselik Dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.

Donanımı: Si için bakiye bemolü, Fa ve Do için bakiye diyezi donanıma yazılır. Gerekli değişiklikler eser içinde gösterilir.

Yedeni: 1. aralıktaki bakiye diyezli Fa Irak perdesidir.

Genişlemesi: Nikriz Makamı genellikle tizde genişlemiş kısımda pek dolaşmaz. En çok kullanılan genişleme pest taraftan yapılır (Özkan, 2014: 414).

8.9. MAHUR MAKAMI

Şekil 33. Geleneksel Türk Müziği Mahur Makamı Dizisi

Durağı: Rast Perdesidir.

Seyri: İnicidir.

Güçlüsü: Birinci merteye güçlü, inici bir makam olduğu için tiz durak Gerdaniye Perdesidir. İkinci merteye güçlü ana dizisinin ek yerindeki Neva Perdesidir.

Dizisi: Çargah Makamı dizisinin Rast Perdesindeki inici şeddirdir. Yani Rast Perdesindeki Çargah Beşlisine Neva Perdesindeki Çargah Dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir (Çargah Beşlisi + Çargah Dörtlüsü).

Donanımı: Fa için küçük mücenneb diyezi donanıma yazılır.

Yedeni: 1. aralıktaki küçük mücenneb diyezli Fa Geveşt Perdesidir.

Genişlemesi: Durak perdesindeki Çargah Beşlisi simetrik olarak tiz durak üzerine göçürülür (Özkan, 2014: 215-216).

8.10. SEGÂH MAKAMI

Şekil 34. Geleneksel Türk Müziği Segah Makamı Dizisi

Yerinde Tam Segâh 5'lisi Eviç'de Hicâz 4'lüsü

S T K T S A₁₃ B

Nevâ'da Uşşâk 4'lüsü Gerdâniye'de Bûselik 5'lisi

S T K S T T B T T

Yerinde Eksik Segâh 5'lisi

Nevâ'da Uşşâk-Beyâtî Dizisi

Durağı: Segah Perdesidir.

Seyri: Çıkıcıdır.

Güçlüsü: Dizinin 3. derecesi Neva Perdesidir.

Dizisi: Segah Makamı dizisi, yerinde tam Segah Beşlisine Eviç'te Hicaz Dörtlüsünün, Neva'da Uşşak Beyati dizisinin, yerinde Eksik Segah Beşlisinin, Segah'ta Eksik ve Tam Ferahnak Beşlisinin, Neva'da Buselik Dörtlüsünün veya dizisinin birbirine eklenmesi ve karışık olarak kullanılmasıdır.

Donanımı: Si ve Mi için koma bemolü, Fa için bakiye diyezi donanıma yazılır. Gerekli değişiklikler eser içerisinde gösterilir.

Yedeni: 2. aralıktaki bakiye diyezli La Kürdi Perdesidir.

Genişlemesi: Segah Makamı tiz taraftan zaten kendi yapısı gereği genişlemiştir. Pest taraftan ise Segah Perdesinde durmayıp Dügah Perdesine Uşşak'lı ve Rast Perdesine Rast çeşnisi ile genişlemiştir (Özkan, 2014: 297-299).

8.11. NEVESER MAKAMI

Şekil 35. Geleneksel Türk Müziği Neveser Makamı Dizisi

Durağı: Rast Perdesidir.

Seyri: İnici-Çıkıcı, bazen de Çıkıcı olarak kullanılır.

Güçlüsü: Diziyi meydana getiren Beşli ile Dörtlünün ek yerindeki Neva Perdesidir.

Dizisi: Yerinde Nikriz Beşlisine 5. derece Neva Perdesinde Hicaz Dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir.

Donanımı: Si ve Mi için bakiye bemolü, Fa ve Do için bakiye diyezli donanıma yazılır. Gerekli değişiklikler eser içinde gösterilir.

Yedeni: 1. aralıktaki bakiye diyezli Fa Irak Perdesidir.

Genişlemesi: Nev'eser Makamı gerek durak perdesi altından, yani pest taraftan, gerekse tiz taraftan yani tiz durak üzerinden simetrik olarak genişleyebilir (Özkan, 2014: 417).

8.12. NİHAVEND MAKAMI

Şekil 36. Geleneksel Türk Müziği Nihavend Makamı Dizisi

Râst'da 1.Şekil Bûselik Dizisi

T B T T B T T

T B T T S A₁₂ S

Durağı: Rast Perdesidir.

Seyri: İnici-Çıkıcıdır. Bazen Çıkıcı, bazen de İnici gibi seyre başlarsa da, hemen Çıkıcı-İnici hale döner.

Güçlüsü: Buselik Beşlisiyle Kürdi veya Hicaz Dörtlüsünün birleştiği yerdeki Neva makamının güçlüsüdür.

Dizisi: Buselik Makamı dizisinin Rast Perdesindeki şeddidir. Rast Perdesi üzerindeki Buselik Beşlisine, güçlü Neva üzerinde bazen Kürdi Dörtlüsünün, bazen de Buselik dizisinin ikinci şeklinde olduğu gibi bir Hicaz Dörtlüsünün eklenmesinden meydana gelmiştir (Buselik Beşlisi + 5. derecede Kürdi veya Hicaz Dörtlüsü).

Donanımı: Si ve Mi küçük mücnneb bemolü donanım yazılır. Gerekli değişiklikler eser içerisinde gösterilir.

Yedeni: 1. aralıktaki (B diyezli Fa) Irak Perdesidir.

Genişlemesi: Nihavend Makamı hem tiz durağın üzerinden, hem de durak perdesinin altından genişleyebilir (Özkan, 2014: 233-235).

9. GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ MAKAM DİZİLERİNİN TAMPERE SİSTEME UYARLANMASI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Geleneksel Türk Müziği makam dizilerinin özellikle müzik eğitimi açısından, başta piyano olmak üzere çeşitli tampere enstrümanlarda icra edilebilmesi ile ilgili birçok görüş bulunmaktadır.

Cemal Reşit Rey, Ulvi Cemal Erkin, Hasan Ferit Alnar, Ahmed Adnan Saygun ve Necil Kazım Akses'in oluşturduğu Türk Beşleri, Geleneksel Türk Müziği makam dizilerinin, kendine has koma seslerin bulunduğu yapısına yakın bir şekilde, tampere enstrümanlarda icra edilebileceğine yönelik büyük eserler ortaya koymuşlardır. Türk Beşleri'nden sonra Geleneksel Türk Müziği makam dizilerinin tampere olarak çalınabileceğine ve makamsal dizilerden oluşan ezgilerin çok seslendirilebileceğine dair kuramsal çalışmaları ile görüşlerini ortaya koyan bir diğer kişi de Kemal İlerici olmuştur. Sun; Kemal İlerici'nin, Geleneksel Türk Müziği dizilerini tampere bir çalgı olan piyanoda, 12 perdeden çaldırmayı ilk kez düşünen ve öğrencilerine çaldıran kişi olduğunu ifade etmektedir (1998: 1).

Eğitimci Kemal İlerici'nin öğrencisi olan Muammer Sun konu ile ilgili olarak geniş kapsamlı çalışmalarda bulunmuştur. Muammer Sun "Piyano İçin Türk Müziği Makam Dizileri" isimli çalışmasında konu ile ilgili düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

"Bildiğimiz gibi uluslararası müzik ortamında, yedirimli sesler 'ortak ses dizgesi' olarak kullanılıyor. Müzik eğitimi bu sesler ile yapılıyor, müzik yapıtları bu seslerle yaratılıyor, bu seslerle yorumlanıyor. Başka bir deyişle: yedirimli sesler, uluslararası bir müzik standardı oluşturuyor. Geleneksel Türk Müziği'nin komalı sesleri ise, Geleneksel Türk Müziği yapıtlarında ve Türkiye'de geçerlidir; uluslararası geçerliliği olan bir standart durumuna gelmemiştir. Bu durumda ya komalı seslerden ödün vermeyeceğiz, ya da uluslararası ses standartlarına uyup kendi değerlerimizle, insanlığın ortak değerler dizgesine katılacağız, katkıda bulunacağız. İki görüş de savunulabilir. Bu çalışma ikinci görüşü savunuyor. -... Türk Müziği Makam dizileri kullanılarak bestelenen çoksesli müzikler elbette 'Geleneksel Türk Müziği eseri' olmayacaktır. Bu tür yapıtlar, Çağdaş Türk Müziği ürünleri olarak değerlendirilmelidir. Adnan Saygun'un 'Yunus Emre Oratoryosu', Ulvi Cemal Erkin'in 'Köçekçeler Suiti', Yalçın Tura'nın 'Keman Konçertosu', Ferit Tüzün'ün 'Esintiler'i, Muammer Sun'un 'Yurt Renkler'i, İlhan Baran'ın 'Üç Soyut Dans'ı gibi pek çok yapıt, elbette Geleneksel Türk Müziği yapıtları değildir. Bu tür yapıtlar Geleneksel Türk Müziği değerlerinden kaynaklanan, uluslararası müzik birikiminden yararlanan, her bestecinin kendi arayışını yansıtan, Çağdaş Türk Müziği yapıtlarıdır. -... Türk Müziği Makam Dizileri, burada açıklanan görüşler doğrultusunda yapılmış

bir çalışmadır. Bu çalışmanın, geleneksel müziklerimizle çağdaş müziklerimiz arasında zaten kurulmuş olan ilişkileri daha da pekiştireceğine inanıyorum. Bu diziler hiç kuşkunuz olmasın Türk Müziği dizileridir. Piyanodaki yedirimli seslere göre yazıldığı için komalı seslerin kullanılmaması, özellikle bazı dizileri Geleneksel Türk Müziği makam dizileri olmaktan elbette uzaklaştırır, ancak geleneksel müziğimizden kaynaklanan Türk Müziği makam dizileri olmaktan uzaklaştırmaz"(Sun,1998: 3-5).

Türk müzik kültürüne çok büyük katkıları bulunan yazar ve eğitimci Halil Bedii Yönetken'in özellikle müzik eğitiminde önemli bir yeri bulunan solfej dersi için görüşleri olmuştur. Yönetken; müzikçi olarak yetiştirilecek Türk gencinin Türk Müziği ile biçimlenmesi gerektiğini ve dolayısıyla Türk Müziği eğitimi verilen okullar başta olmak üzere, solfej derslerinde tampere olarak okutulabilecek, Geleneksel Türk Müziği makamsal dizilerinden oluşan ezgilerin bulunduğu bir Türk Müziği solfej kitabının elzem olduğunu belirtmiştir (1967: 26-28).

Müzik eğitimcisi İ. Selman Coşgun Geleneksel Türk Müziği makam dizilerinde bazı komaların kullanılmadığını ve sadeleştirmeler yapıldığını, bu sayede Türk Müziği ezgilerinin kullanılarak uluslararası ses sisteminde Türk Müziği eğitiminin verilebileceğini ifade etmiştir (Akt: Türkmen, Adar, 2010: 12-13).

H. Saadettin Arel, Necati Gedikli, Necdet Levent, A. Samim Bilgen, Veysel Arseven, Sefai Acay, Ali Sevgi, Ülkü Özgür, Salih Aydoğan, Uğur Türkmen, Erdal Tuğcular gibi müzik eğitime önemli katkılarda bulunmuş eğitimci ve besteciler konu üzerinde olumlu yönde çeşitli çalışmalarda bulunmuşlar ve düşüncelerini paylaşmışlardır.

10. KARŞILAŞTIRMALI TONAL VE MAKAMSAL DİZİ ÖĞRETİM YAKLAŞIMI

Türk Müziği'nde ve Türk Müzik eğitiminde birçok eğitimci, araştırmacı ve besteci etkin eğitici ve öğreticilik adına çeşitli yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Örneğin; Rauf Yekta 24 aralık ve 25 perde makamı modlar ile benzeştirmiş ve Batı müziği ile Doğu müziği arasında melodik olarak fark bulunmadığını yaklaşımında bulunmuş, Saadettin Arel, Suphi Ezgi ve S. Murat Uzdilek 24 aralık ve 25 perde

makamı tonal olarak kavramsallaştırma yaklaşımlarında bulunmuş, Abdülkadir Töre ve Ekrem Karadeniz geleneksel müziği Batı sistem ve terminolojisine göre uyarlama yaklaşımında bulunmuş, Ahmed Adnan Saygun Halk Müziği Makamlarını Antik Yunan modları ve oluşumlarını sağlayan tetrakortlarla açıklama yaklaşımında bulunmuş, Kemal İlerici makam dizilerinde bulunan durucu ve yürüyücü sesleri sınıflandırmış, durucu sesleri tonik, yürüyücü sesleri ise dominant nitelik taşıdığı yaklaşımında bulunmuşlardır.

Araştırmaya konu edilen tonal ve makamsal dizilerin karşılaştırıldığı, tonal dizilerde bulunan derecelerden yola çıkılarak makamsal dizilerin bulunabileceği ve bu doğrultuda makamsal dizilerde yazılmış eserlerin rahatlıkla analiz edilebileceğini öne süren yaklaşım, eğitimci ve besteci Sefai Acay'ın mesleki tecrübeleri ile yoğun çalışmaları sonucunda ortaya koyduğu bir yaklaşımdır.

Makamsal dizilerin piyano gibi tampere enstrümanlarda seslendirilebildiği ve Geleneksel Türk Müziği makam dizileri ile tonal diziler arasında bağlantıların kurulabileceği yaklaşımını Sefai Acay şu şekilde ifade etmektedir:

“Bütün majör diziler, **aktarılmış rast makamı dizisi**, majör dizilerin ilgili minör (doğal-armonik-melodik) dizileri, **aktarılmış nihavent makamı dizisi**, majör dizinin ikinci derecesindeki ses üzerinde oluşturulan diziler **aktarılmış hüseyni makamı dizisi**, majör dizinin üçüncü derecesindeki ses üzerine oluşturulan dizilerde **aktarılmış kürdi makamı dizisi** olarak düşünülebilir” (2009: 8).

Ona göre; bu yaklaşım ile yeni ve farklı diziler oluşturulabilir.

“Hüseyni makamı dizisinin karar (durak) sesine göre 5. Derecedeki sesin k2 pestleştirilmesi ile **aktarılmış karcıgar makamı dizisi** oluşturulur. Hüseyni makamı dizisinin karar (durak) sesine göre 4. derecedeki sesin k2 tizleştirilmesi ile **aktarılmış nikriz makamı dizisi** oluşturulur. Kürdi makamı dizisinin karar (durak) sesinin yeden (sansible) alması; diğer bir açıklama ile durak sese göre 7. Derecedeki sesin k2 tizleştirilmesi ile **aktarılmış segâh makamı dizisi** oluşturulur. Armonik minör dizilerin 5. Derecesindeki sestten başlayan dizilerle **aktarılmış hicaz makamı dizisi** oluşturulur. Hicaz makamı temel dörtlüsünün (tetrakort) iki kez yinelenmesi ile **hicazkâr ya da hicaz hümayun makam dizileri** oluşturulur” (2009: 9-12).

Sefai Acay'ın ortaya koymuş olduğu yaklaşımın, Geleneksel Türk Müziği makam dizilerini geleneksel boyuta yakın bir şekilde, Muammer Sun'un ifadesi ile Çağdaş Türk Müziği adı altında, müzik eğitiminde etkili ve öğretici pratik bir yöntem olacağı düşünülmektedir.

11. PROBLEM VE ALT PROBLEMLER

Araştırmanın problemi:

Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi Nedir ?

Araştırmanın Alt Problemleri ise şu şekildedir:

- 1) Öğrencilerin Tonal ve Makamsal Bilgi Düzeyleri/ Hazır Bulunuşlukları Nedir?
- 2) Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Silh. Kuv. Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Faydalı Olmuş mudur?
- 3) Dersi Yürüten Eğitimcilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimine Yönelik Tutum ve Davranışları Nasıldır ?

12. ARAŞTIRMANIN AMACI

Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı'nda yürütülmekte olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi kapsamında teori, kulak eğitimi ve solfej eğitiminin daha nitelikli verilebilmesi, öğrencilerin tonal ve makamsal bilgi düzeylerinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel hazır bulunuşluklarının belirlenmesi, karşılaştırmalı tonal ve makamsal dizi öğretiminin öğrencilerin bilişsel gelişimlerine fayda sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi, öğrencilerin edinecekleri bilgi ve becerileri yaşantılarına uygulayabilmeleri, dersi yürüten eğitimcilerin araştırmaya ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi, dersi daha verimli işleyebilmelerine yönelik kaynak teşkil etmesi amaç edinilmiştir.

13. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Ülkemizin, mesleki müzik eğitimi veren köklü kurumlarından Bando Okulları Komutanlığı'nda verilmekte olan genelde tüm derslere özelde ise Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Derslerine yönelik ilgili yayın ve araştırmaların yeterli olmadığı düşünülmektedir. Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı repertuarı dikkatlice incelendiğinde tonal eserler yanında makamsal eserlerinde icra edildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte program ve yürütülen ders içerikleri incelendiğinde bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak bir başka deyişle; kulak, teori ve solfej eğitiminde makamsal bilgi ve becerilere yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Araştırma; durum tespiti yapması ve karşılaştırmalı tonal ve makamsal dizi öğretiminin uygulanabilirliğini belirlemesi yanında, bu konuya dikkat çekebilmesi, program ve derslerin yürütülmesinde konunun önemini hatırlatılması, derse yönelik eğitim aracı olarak kullanılabilmesi ilgili yayın ve araştırmalara kaynak teşkil etmesi bakımlarından önemlidir.

14. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI

- 1) Araştırmada, seçilmiş olan yöntemin araştırmanın amacına, konuya ve problemin çözümüne uygun olduğu,
- 2) Veri toplama yöntemlerinin ve bu yöntemlerle toplanan veriler sonucunda elde edilen sonuçların güvenilir olduğu,
- 3) Araştırmaya katılan eğitimci ve öğrencileri kendilerine yöneltilen soruları içtenlikle ve objektif olarak cevaplandırmış oldukları varsayılmaktadır.

15. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma:

- 1) Slh. Kuv. Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. Sınıf Öğrencileri ile,
- 2) Slh. Kuv. Bando Okulları Komutanlığı Müziksel İŞitme, Okuma ve Yazma Ders Öğretim Programı ile,
- 3) Çalışma grubuna gönüllü olarak katılan eğitimciler ile,
- 4) Yüksek Lisans programı için ayrılan süre ve araştırmacının maddi imkânları ile sınırlıdır.

16. TANIMLAR

Armoni: Uyum, ahenk; seslerin kaynaşması. Seslerin uyumundaki kuralları ve yaratıcı ilkeleri geliştiren bilimdir (Say, 2010: 99).

Armoni Mızıkası: Ahşap ve bakır üflemeliler ile vürmalı çalgılardan oluşan, ayrıca telli kontrbas ve viyolonsel gibi yaylı çalgıları da içeren topluluktur (Say, 2010: 99).

Bando: Nefesli ve vürmalı çalgılardan kurulan, çoğunlukla törenlerde kullanılan çalgı topluluğu (Yener, 1983: 429).

Dizi: Bir dizge içerisinde, herhangi bir perdeden başlayarak oktavına kadar aradaki perdelerin ardışık olarak sıralanmasına gam veya dizi denir (Köse, 2012: 72).

Solfej: Bir müzik yazısını, müziğin harfleri olarak nitelendirebilecek notaların ad, yükseklik, süre, hız, gürlük ve ayrıntılarıyla seslendirmektir (Özgür, Aydoğan, 1999: 4).

Tampereman: Bir sekizli aralığın 12 eşit parçaya bölünmesi için, sekizli dışındaki bütün aralıkların oluşturduğu ses yüksekliklerinde yapılan çok küçük değişiklikler ile sağlanan düzen (Say, 2010: 434).

Tonal: Tonal sistem ile bestelenen, içinde tonal bir merkez bulunduran müzik parçası (Say, 2010: 485).

Tonalite: Bir bestede ya da bir beste bölümünde bütün nota ve akorların, bir çıkış noktası durumundaki nota ilgilerini düzenleyen sistemlerin bütünü (Yener,1983: 454).

Transpozisyon: Bir müzik eserini veya bir diziyi, aralık kurallarına uymak şartı ile sahip olduğu tonaliteden bir başka tonaliteye aktarmak.

Yaklaşım: Belirlenen öğrenme amaçlarına ulaşabilmek için izlenen yoldur (Babadoğan, 1996: 13).

17. İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

"Askeri Bando Okullarında Türk Halk Müziği Ezgilerinden Oluşturulan Solfej ve Dikte Uygulamalarının Müziksel Algılama ve İşitmeye Katkı Durumu" isimli yüksek lisans tezinde Murat Çelebi, Slh. Kuv. Bando Okulları Astsubay Hazırlama Okulu'nda eğitimi verilmekte olan Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersinin, Tampere Sistem'e uyarlanmış Geleneksel Türk Halk Müziği ezgi ve öğelerinden seçilen müziksel okuma (solfej) ve müziksel yazma (dikte) çalışmaları ile birlikte verilmesinin, Hazırlama Okulu öğrencilerinin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma becerilerine olan katkısını tespit etmeye çalışmıştır. Eğitimci ve besteciler Ali Sevgi ve Erdal Tuğcular'ın "Halk Ezgileri ile Solfej" kitabında tespit edilen 40 parça içerisinden seçilen, 3 müziksel işitme (dikte), 3 müziksel okuma (solfej) parçasından oluşan deneysel nitelikteki çalışma sonucunda, tampere sisteme uyarlanmış Geleneksel Türk Halk Müziği ezgi ve öğelerinin, öğrencilerin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi becerilerini olumlu yönde etkilediği ve uygulanmakta olan MİOY dersi öğretim programına, Geleneksel Türk Halk Müziği unsurlarını içeren çalışmaların eklenmesinin faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Filiz Yıldız, "Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Derslerindeki Makamsal Dizilerin Öğretiminde Sefai Acay Yaklaşımının Kullanılabilirliği" isimli, betimsel ve yarı deneysel nitelikte olan yüksek lisans tezinde, eğitimci ve besteci Sefai Acay'ın makamsal dizi öğretim yöntemini ele almış ve yöntemin, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin bilişsel ve duyuşsal düzeylerini ne ölçüde etkilediğini ve Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersinde uygulanabilirlik durumunu belirlemeye çalışmıştır. Çalışma sonucunda, makamsal dizi öğretim yönteminin MİOY dersinde makamsal dizi öğretim yönteminin uygulanabilir olduğu ve yöntemin, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal düzeylerine olumlu yönde etki ettiği sonuçlarına varılmıştır.

Besteci A. Samim Bilgen, "Halk Ezgilerinin Çok Seslendirilmesi Üzerine Bazı Düşünceler" isimli yazısında, halk ezgilerimizde bulunan makamların, majör-minör tonlara olan ilişkilerini incelemiş, makamlarımızın dizileri ile tonal dizileri

sıralanışları bakımından karşılaştırmıştır. Do Majör ve La Minör dizileri ile halk ezgilerindeki dizileri arasında bağlantı kurmaya çalışmıştır (1986: 5).

Müzik eğitimcisi ve besteci İbrahim Selman Coşgun Geleneksel Türk Müziği makamlarda bulunan koma seslerde sadeleştirmeler yapılarak müzik eğitiminde kullanılabileceğini savunmuştur.

“Klâsik Türk Müziği’nde çoksesliliği uygulamak mümkün görünmüyor. Ancak, bu işe yıllarını veren bir çalışan olarak Büyük Mücennep ve Tanini (sekiz-dokuz koma) işaretlerini, çalıştığım ve geçtiğim eserlerde görmedim. Küçük Mücennep (beş koma) derecesinin kullanıldığı eserler var. Geriye Bakiye dört komalık işaretler kalıyor. Şayet 5 komayı düşünmez isek batı ile dört buçuk (4,5) ta buluşmuş oluruz bu konuda, diyorum. Ancak, vazgeçemediğimiz bir işaret var ki oda Sİ ♯. Si bir koma değerinde gösterilir, ancak makamların özelliklerine göre iki-üç ve daha fazla da kullanılabilir (Örnek Uşşak, Hüseyini ve yakın makamlar). Bu işaret yani (Sİ ♯) Türk Müziği’nin vazgeçilmezidir. Eğer Klâsik Türk Müziği’nde yeniden bir yapılanma söz konusu olacaksa, bu sadeleştirmelerin yapılmasını öneririm. Zaten diğer koşullarda ben de denemedim, denemeye de cesaret edemedim. Türk Halk Müziği’nde Si notası üç şekilde kullanılır. Si ♯ natürelde karar veren türküler vardır. Özellikle Azeri ve ülkemizde Kars, Iğdır, Ağrı ve yörelerinde yoğunluk kazanır. Si b2 kullanılarak, Si b5 kullanılarak, Si b5 ve Do #5 kullanılarak La’da karar veren türküler vardır. Si b5, Mi b5 kullanılarak; Fa #5 kullanılarak, La b5, Mi b5, Fa #5 kullanılarak, Si b5 ve Do #5 kullanılarak Sol’ de karar veren eserler vardır. Türk Halk Müziği’nde bemoller iki ve beş, diyezler üç (3) ve beş (5) olarak kullanılır. Ama söz konusu Türk Halk Müziği’nin çoksesliliği ise beşleri (5) yine dört buçuk (4,5) olarak değerlendirebilirsiniz. Bu dizilerin. Klâsik Türk Müziği’nde yaklaşık makamsal karşılıkları olsa da, tam anlamıyla o makamların karşılığı olmayabilirler. Çünkü Klâsik Türk Müziği’nde seyir ve güçlü kavramları bir çok makama farklı kimlikler kazandırabiliyor (Akt: Türkmen, Adar, 2010: 12-13).

Veysel Arseven, Türk Folklor Araştırmaları dergilerinde yer alan makalelerinde, Kemal İlerici Bestecilik Bakımından Türk Müziğinde Armoni adlı kitabında, Hüseyin Saadettin Arel Türk Musikisi adlı dergilerde yer alan makalelerinde, Halil Bedii Yönetken kitaplarında konu üzerinde durmuşlar ve komaların yedirilerek seslendirilebileceğini belirtmişlerdir (Yıldız, 2014: 309)

Besteci Muammer Sun, Geleneksel Türk Müziği makam yapısının Batı Müziği ses sistemi olan tampere sisteme uyarlanarak, Geleneksel Türk Müziği makamsal yapısının kısmen öğretilmesinde kolaylık sağlanabileceğini"Piyano İçin Türk Müziği Makam Dizileri" isimli kitabında ortaya koymuştur. Sun, her makamsal diziyi 12 perdeye aktararak 156 makam dizisi elde ettiğini belirtmektedir (1998: 4).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama yöntemleri ile verilerin işlenmesi ve yorumlanmasına ilişkin açıklayıcı bilgilere yer verilmiştir.

1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, tarama modelini esas alan yarı deneysel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışır (Karasar, 2007: 77).

Deneme modelleri, neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amacı ile doğrudan araştırmacının kontrolü altında, gözlemlenmek istenen verilerin üretildiği araştırma modelleridir. Tarama modelleri ile var olan durum gözlenirken, deneme modelinde, gözlenmek istenenlerin araştırmacı tarafından üretilmesi söz konusudur (McMillan ve Schumacher, 1989: 115) ve buna dayalı olarak araştırma doğal ortamında yürütülmüş yarı deneysel bir çalışmadır.

Deney, düzenlenmiş ve denetim altında bir ortamda bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini saptama süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgi olarak tanımlanabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2011: 50).

Araştırmaya veri sağlamak amacıyla öğrencilere öz değerlendirme formu, eğitimciler ise yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır.

Araştırma Sürecinde Şu Esaslar Gerçekleştirilmiştir:

- 1) Konuyla ilgili bilgi ve belgeler, ilgili araştırmalar taranmış,
- 2) Yurt içi ve dışı kaynaklar belirlenmiş,
- 3) Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Müziksel İşitme ve Okuma Yazma ve Orkestra Dersi öğretim programları incelenmiş,
- 4) Silahlı Kuvvetler Bando Okulları repertuarına yönelik makamsal analizlerde bulunulmuş,
- 5) Araştırmaya ilişkin verilerin elde edilebilmesi için öğrencilere yönelik öz değerlendirme formu, eğitimcilere ise yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış,
- 6) Ders eğitimcileri nezaretinde karşılaştırmalı tonal ve makamsal dizi öğretimi dersleri verilmiş ve uygulama sonucu elde edilen veriler yazılı ortama aktarılmış,
- 7) Veriler çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Ülkemizde sadece Ankara ilinde Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı bulunmaktadır. Bu nedenle araştırmada çalışma grubu tespit edilmiştir. Çalışma grubunu, Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. Sınıf öğrencileri ile Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersini yürüten eğitimciler oluşturmaktadır.

3. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmaya ilişkin veri toplayabilmek amacıyla öğrencilere öz değerlendirme formu, eğitimcilere ise yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Karşılaştırmalı tonal ve makamsal öğretim yapıldıktan sonra öğrencilere son test uygulanmıştır.

3.1. VERİLERİN İŞLENMESİ VE ÇÖZÜMLENMESİ

Araştırmada öz değerlendirme ölçeğinden elde edilen veriler sayısal verilere dönüştürülmüş ve istatistiksel teknik olarak frekans ve yüzde hesaplamalarından yararlanılarak çözümlenmiştir.

Eğitimciler ile yapılan yapılandırılmış görüşme formlarının çözümlenmesinde ise nitel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Araştırma, “Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi Nedir ?” problemi çerçevesinde ele alınmıştır. Bu probleme bağlı olarak oluşturulan alt problemlere ilişkin bulgular tablolar yardımı ile işlenmiş ve yorumlanmıştır.

1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

"Öğrencilerin Tonal ve Makamsal Bilgi Düzeyleri/ Hazır Bulunuşlukları Nedir?"

Araştırma, Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerine yöneltilen 11 soru kapsamında yürütülmeye çalışılmıştır. Sorulan sorulara "evet, emin değilim ve hayır" seçenekleri doğrultusunda değerlendirmeleri istenmiştir. Elde edilen veriler tablolar halinde gösterilerek yorumlanmıştır.

Tablo 4. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarıyıym" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarıyıym							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
2	2.7	19	25.7	53	71.6	74	100

Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik dikte çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 2.7, emin değilim cevabının % 25.7, hayır cevabının ise % 71.6 olduğu görülmektedir. % 71.6 oranında bir bölümü kapsayan hayır cevabı, öğrencilerin kendilerini makamsal dikte çalışmalarında genel olarak başarılı bulmadıkları biçiminde yorumlanabilir. Öğrencilerin makamsal dizilere yönelik dikte çalışmalarında kendilerini başarısız bulmalarının nedeni olarak, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Türk Müziği'ne yönelik konuların yer almaması düşünülebilir.

Tablo 5. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarıyıym" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarıyıym							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
15	20.3	27	36.5	32	43.2	74	100

Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 20.3, emin değilim cevabının % 36.5, hayır cevabının ise % 43.2 olduğu görülmektedir. Burada öğrencilerin yarıya yakın bir kesiminin makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında kendilerini başarılı bulmadıkları görülmektedir. %43.2 oranında öğrencinin kendilerini makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında başarısız bulmasını, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Türk

Müziği'ne yönelik konuların yer almamasına bağlayabiliriz. Makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında kendilerini başarılı bulan % 20.3 oranında öğrencinin başarısını ise, ders eğitimcilerinin Türk Müziği konularında kişisel tecrübeleri ile derslerde yapmış oldukları makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 6. Öğrencilerin "Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Edebilme Çalışmalarında Başarılıyım" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Edebilme Çalışmalarında Başarılıyım							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
5	6.8	25	33.8	44	59.5	74	100

Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik analiz edebilme çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 6.8, emin değilim cevabının % 33.8, hayır cevabının ise % 59.5 olduğu görülmektedir. %59.5 hayır %33.8 oranında emin değilim cevapları değerlendirildiğinde öğrencilerin genel olarak kendilerini başarılı bulmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin kendilerini makamsal dizilere yönelik analiz edebilme çalışmalarında başarısız bulmasını, makamsal dikte ve solfejde olduğu gibi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarında Türk Müziği konularının yer almamasından kaynaklandığını söyleyebiliriz.

Tablo 7. Öğrencilerin "Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
11	14.9	19	25.7	44	59.5	74	100

Öğrencilerin kendilerini tonal ve makamsal dizileri karşılaştırarak çözümler yapabileceği çalışmalarında başarılı bulma durumlarına yönelik cevapları incelendiğinde evet cevabının % 14.9, emin değilim cevabının % 25.7, hayır cevabının ise % 59.5 olduğu görülmektedir. %59.5 oranında verilen hayır cevabını değerlendirdiğimizde öğrencilerin yarısından fazla bir kesimin tonal ve makamsal dizileri karşılaştırarak çözümler yapabileceği konusunda bilgisinin olmadığı, doğal olarak öğrencilerin büyük bir bölümünün kendisini başarılı bulmadıkları sonucuna varılmaktadır.

Tablo 8. Öğrencilerin "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
50	67.6	18	24.3	6	8.1	74	100

Öğrencilerin "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde, % 67.6 oranında büyük bir kesimin, makamsal dizi öğretiminin müziksel işitme becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Öğrencilerin "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
53	71.6	16	21.6	5	6.8	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 71.6, emin değilim cevabının % 21.6, hayır cevabının ise % 6.8 olduğu görülmektedir. % 71.6 oranında evet cevabı ile öğrencilerin, makamsal dizi öğretiminin müziksel okuma becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 10. Öğrencilerin "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
44	59.5	20	27.0	10	13.5	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 59.5, emin değilim cevabının % 27.0, hayır cevabının ise % 13.5 olduğu görülmektedir. Burada evet cevabının % 59.5 oranında olması öğrencilerin önemli bir kesiminin makamsal dizi öğretiminin müziksel yazma ve dikte becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Öğrencilerin "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Analiz (Tonalite-Makam)Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
50	67.6	17	23.0	7	9.5	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 67.6, emin değilim cevabının % 23.0, hayır cevabının ise % 9.5 olduğu görülmektedir. % 67.6 oranında evet cevabı ile öğrencilerin, makamsal dizi öğretiminin müziksel analiz (tonalite-makam) becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 12. Öğrencilerin "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
42	56.8	23	31.1	9	12.2	74	100

Öğrencilerin "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 56.8, emin değilim cevabının % 31.1, hayır cevabının ise % 12.2 olduğu görülmektedir. % 56.8 oranında

evet cevabı ile öğrencilerin, makamsal dizi öğretiminin müziksel deşifre becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu düşündüğünü ortaya koymaktadır.

Tablo 13. Öğrencilerin "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
14	18.9	20	27.0	40	54.1	74	100

Öğrencilerin "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 18.9, emin değilim cevabının % 27.0, hayır cevabının ise % 54.1 olduğu görülmektedir. % 54.1 oranında hayır cevabı ile öğrencilerin, konu ile ilgili genel itibariyle bilişsel eksiklerinin olması durumu söz konusu olduğundan dolayı makamsal eserlerin çözümlenmesinde kendilerini başarılı bulmadıkları görülmektedir.

Tablo 14. Öğrencilerin "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" Sorusuna Verdikleri Cevapların Dağılımı

Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim							
Evet		Emin değilim		Hayır		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
29	39.2	21	28.4	24	32.4	74	100

Öğrencilerin "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde evet cevabının % 39.2, emin değilim cevabının % 28.4, hayır cevabının ise % 32.4 olduğu görülmektedir. Hayır ve emin değilim cevabı verenlerin evet cevabı verenlerden fazla olmasının, tonal marş analizleri konusunda öğrencilerin bilişsel eksikliklerinin olabilmesi durumundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

Öğrencilere Göre; "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Slh. Kuv. Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Faydalı Olmuş mudur?" sorusu çerçevesinde ikinci alt probleme yönelik olarak verilerin toplanabilmesi için, öğrencilere Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi verilmiştir. Ders verilmeden önce konu ile ilgili bilgi düzeylerini ölçmek amacı ile ön test uygulanmış, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi verildikten sonra ise ulaştıkları bilgi düzeylerini ölçmek amacı ile bir son test uygulanmıştır. Ön test ve son testlerin karşılaştırılması amacı ile Eşleştirilmiş İki Örneklem "**t Testi**" uygulanmıştır. "t Testi" ile elde edilen veriler tablo halinde gösterilmeye çalışılmıştır.

Tablo 15. Öğrencilere Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Dersi Verilmeden Önce ve Dersin Verilmesinden Sonraki Gelişim Durumları (Ön test-Son Test)

Soru No.	Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Dersi Verilmeden Önce (Ön Test)						Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi Dersi Verildikten Sonra (Son Test)					
	f			%			f			%		
	Evet	Emin Değilim	Hayır	Evet	Emin Değilim	Hayır	Evet	Emin Değilim	Hayır	Evet	Emin Değilim	Hayır
1	2	19	53	2.7	25.7	71.6	30	16	28	40.5	21.6	37.8
2	15	27	32	20.3	36.5	43.2	49	16	9	66.2	21.6	12.2
3	5	25	44	6.8	33.8	59.5	27	38	9	36.5	51.4	12.2
4	11	19	44	14.9	25.7	59.5	46	22	6	62.2	29.7	8.1
5	50	18	6	67.6	24.3	8.1	64	5	5	86.5	6.8	6.8
6	53	16	5	71.6	21.6	6.8	65	4	5	87.8	5.4	6.8
7	44	20	10	59.5	27.0	13.5	57	9	8	77.0	12.2	10.8
8	50	17	7	67.6	23.0	9.5	68	3	3	91.9	4.1	4.1
9	42	23	9	56.8	31.1	12.2	29	9	36	39.2	12.2	48.6
10	14	20	40	18.9	27.0	54.1	46	20	8	62.2	27.0	10.8
11	29	21	24	39.2	28.4	32.4	61	9	4	82.4	12.2	5.4

1) Öğrencilere yöneltilen "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarılıyım" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=7,844$ $p<0,05$ olduğu için Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Slh. Kuv. Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine olan faydası araştırılırken, "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmasında Başarılıyım" sorusunda, öğrencilere Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi verilmeden önce ve verildikten sonra alınan cevaplara göre Eşleştirilmiş İki Örneklem "t Testi" yapılmıştır. Bunun sonucunda, "Makamsal Dizilere Yönelik Dikte Çalışmalarında Başarılıyım" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenciler Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersinden öğrendiklerini dikte çalışmasında uygulayarak, sesler arasında tonal ve makamsal bağlantılar kurmuşlar ve başarılı bir orana ulaşmışlardır.

2) Öğrencilere yöneltilen "Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarılıyım" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=8,624$ $p<0,05$ olduğu için "Makamsal Dizilere Yönelik Solfej Çalışmalarında Başarılıyım" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı yönde etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenciler Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersinden öğrendiklerini solfej çalışmalarında uygulayarak, dizi ve aralık olarak tonal ve makamsal bağlantılar kurmuşlardır. Bunun sonucunda başarı oranı % 20.3'ten % 66.2 oranına yükselmiştir.

3) Öğrencilere yöneltilen "Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Çalışmalarında Başarılıyım" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=9,557$ $p<0,05$ olduğu için "Makamsal Dizilere Yönelik Analiz Çalışmalarında Başarılıyım" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi ile birlikte % 6.8'den % 36.5'e yükselen başarı oranının, öğrencilerin analiz konusunda pratik yapmaları ile birlikte daha da artacağı düşünülmektedir.

4) Öğrencilere yöneltilen "Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=10,154$ $p<0,05$ olduğu için "Tonal ve Makamsal Dizileri Karşılaştırarak Çözümlemeler Yapabilirim" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi ile birlikte % 14.9'dan % 62.2'ye yükselen başarı oranının, yine analiz konusunda olduğu gibi sık sık pratik yapılarak artacağı düşünülmektedir.

5) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=3,179$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 67.6 oranda olan evet cevabının, ders sonrasında % 86.5 gibi bir orana yükselmesi, öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel olarak geliştiklerini göstermektedir.

6) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=2,538$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 71.6 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 87.8 oranına yükselmesi, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını kolayca kavrayabildiklerini ve müziksel okuma çalışmalarında kullanabildiklerini göstermektedir.

7) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=2,924$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel Yazma-Dikte Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal

Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 59.5 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 77 oranına yükselmesi, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını kolayca kavrayabildiklerini ve müziksel yazma-dikte çalışmalarında kullanabildiklerini göstermektedir.

8) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=4,170$ $p<0,05$ olduğu için "Müziksel Analiz (Tonalite-Makam) Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 67.6 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 91.9 oranına yükselmesi, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını kolayca kavrayabildiklerini ve müziksel analiz çalışmalarında kullanabildiklerini göstermektedir.

9) Öğrencilere yöneltilen "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=0,191$ $p>0,05$ olduğu için "Müziksel Deşifre Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizilerin Öğretiminin Gerekli Olduğunu Düşünürüm" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olmadığı sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 56.8 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 39.2 gibi bir orana düşmesinin, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersinde öğrendiklerini deşifre çalışmalarında yeterince uygulayamadıklarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

10) Öğrencilere yöneltilen "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=8,446$ $p<0,05$ olduğu için "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Makamsal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 18.9 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 62.2 oranına yükselmesinin, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını makamsal marş analizlerinde etkili bir şekilde kullanabilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

11) Öğrencilere yöneltilen "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusundan elde edilen verilere uygulanan Eşleştirilmiş İki Örneklem "t testi" sonucunda $t=7,660$ $p<0,05$ olduğu için "Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Marş Repertuarındaki Tonal Eserleri Çözümleyebilirim" sorusuna yönelik olarak, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin faydalı olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilere verilen Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi dersi öncesinde % 39.2 oranında olan evet cevabının, ders sonrasında % 82.4 oranına yükselmesinin, öğrencilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim yaklaşımını tonal marş analizlerinde etkili bir şekilde kullanabilmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUM

"Dersi Yürüten Eğitimcilerin Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimine Yönelik Tutum ve Davranışları Nasıldır ?" sorusuna yönelik olarak ele alınan üçüncü alt probleme ilişkin olarak eğitimcilerin çeşitli durumlarını sorgulayan çeşitli sorulara vermiş oldukları cevaplardan alınan bilgiler irdelenmiş ve tablolar halinde gösterilmeye çalışılmıştır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Mezun Olduğunuz Okulun Adı**" sorusuna yönelik olarak; Milli Savunma Bakanlığı ile Ankara Devlet Konservatuvarı arasında hazırlanan protokolle (sonradan 20 Ağustos 1965 tarih ve 12080 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik hükümlerine göre) ilk defa Ankara Devlet

Konservatuvarı (Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı) Bando şefliği Bölümü'ne öğrenci alınmaya başlamıştır. 1965 yılından itibaren Türkiye'de Askeri Bando Şefi yetiştiren tek kurum Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'dır. Araştırmaya katılan 4 eğitimci de Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı mezunudur.

Eğitimcilere yöneltilen "**Mezuniyet Durumunuz**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 16. Eğitimcilerin Mezuniyet Durumlarının Dağılımı

Eğitimcilerin Mezuniyet Durumu	Eğitimci Sayısı	
	f	%
Lisans	1	25.0
Yüksek Lisans	3	75.0
Doktora/Sanatta Yeterlik	-	-
Toplam	4	100

Araştırmaya katılan eğitimcilerin 1'i lisans, 3'ü ise yüksek lisans eğitimi almıştır. Slh. Kuv. Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersini verenlerin genelinin yüksek lisans düzeyinde eğitim almış eğitimcilerden oluştuğu söylenebilir.

Eğitimcilere yöneltilen "**Lisans Eğitiminizdeki Çalgımız**" sorusuna araştırmaya katılan eğitimciler piyano olarak cevap vermişlerdir. Piyanonun Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Ders'i'nin verilmesinde temel unsur olduğu gerçeğinden yola çıkacak olunursa, eğitimcilerin, piyano üzerindeki yeterliliklerinin, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Ders'i'nin işleyiş kalitesini ve dersi alan öğrencilerin başarısını arttıracığı söylenebilir.

Eğitimcilere y6neltilen "**Meslekteki Kıdem Yılınız**" sorusuna y6nelik olarak;

Tablo 17. Eğitimcilerin Meslekteki Kıdem Durumları

Eğitimcilerin Meslekteki Kıdemleri	Eğitimci Sayısı	
	f	%
5-10 Yıl	1	25.0
10-15 Yıl	2	50.0
15 Yıl ve 0zeri	1	25.0
Toplam	4	100

Araştırmaya katılan eğitimcilerin mesleki kıdem durumlarına bakıldığında 6oğunluğunun 10-15 yıllık bir 6alışma s0re7leri olduğu g6r0lmektedir. Buradan eğitimcilerin b0y0k 6oğunluğunun hem gen7 hem tecr0beli oldukları anlaşılmaktadır.

Eğitimcilere y6neltilen "**M0zikselle şitme Okuma ve Yazma Dersi'ni Ka7 Yıldırdır Y0r0tmektesiniz**" sorusuna y6nelik olarak;

Tablo18. Eğitimcilerin M0zikselle şitme Okuma ve Yazma Dersini Y0r0tt0kleri Yılların Dağılımları

Eğitimcilerin M0Y Dersini Y0r0tt0kleri Yıllar	Eğitimci Sayısı	
	f	%
1-5 Yıl	2	50.0
5-10 Yıl	1	25.0
10-15 Yıl	1	25.0
15 Yıl ve 0zeri	-	-
Toplam	4	100

M0zikselle şitme Okuma ve Yazma Dersini, 4 eğitimciden yıl bazında en az y0r0ten eğitimci 2 yıllık bir tecr0beye sahiptir. Genel olarak tablodan, M0zikselle

İşitme Okuma ve Yazma Dersi veren eğitimcilerin, derse yönelik çalışmaları iyi tanıdıkları ve dersin işleyişini kavradıkları söylenebilir.

Eğitimcilere yöneltilen **Dersinizde Makamsal Dizileri Öğretiyormusunuz?"** sorusuna yönelik olarak; Eğitimcilerin 3'ü makamsal dizileri öğretmiyorum, 1'i ise eğitim müfredatında olmamasına rağmen kişisel tecrübeler çerçevesinde kısa zaman dilimlerinde öğretmeye çalıştığını belirtmiştir.

Eğitimcilere yöneltilen **"Öğrencilerinizin Makamsal Dizileri Öğrenmeleri Diğer Derslerindeki Başarılarını Sizce Nasıl Etkiler ?"** sorusuna yönelik olarak;

Tablo 19. Eğitimcilerin "Öğrencilerinizin Makamsal Dizileri Öğrenmeleri Diğer Derslerindeki Başarılarını Sizce Nasıl Etkiler ? Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerinizin Makamsal Dizileri Öğrenmeleri Diğer Derslerindeki Başarılarını Sizce Nasıl Etkiler ?	<ul style="list-style-type: none">- Müzikle ilgili tüm derslerde başarılarını olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum.- Öğrenciler makamsal eserler de seslendirdiği için faydalı olacağını düşünüyorum.- Orkestra, koro ve çalgı derslerinde halihazırda çalınan-seslendirilen makamsal eserler var. Makamsal dizilerin öğrenilmesiyle öğrencilerin eserleri daha bilinçli bir şekilde icra edeceğini ve başarılarını arttıracığını düşünüyorum.- Olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Tablodan anlaşılacağı üzere eğitimciler, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Ders'i'nde makamsal dizilerin öğrenilmesinin öğrencilerin diğer derslerdeki başarılarını arttıracığı konusunda aynı yönde görüşlerde bulunmuşlardır.

Eğitimcilere yöneltilen "**ğrencilerin Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 20. Eğitimcilerin "ğrencilerin Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?"Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziksel İşitme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?	<ul style="list-style-type: none">- Evet gereklidir.İleriye dönük olarak bakıldığında Türk Müziği ile karşılaştıklarında duyuşsal olarak bir birikim sağlayacaktır.- Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını düşünüyorum.- Gereklidir. Tampere sistem içerisinde makamsal dizilerin öğrenilmesi, işitmede faydalı olur.- Gerekli olduğunu ve olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Eğitimciler, makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziksel işitme becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı ve gerekli olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Eğitimcilere y6neltilen "**6đrencilerin M6ziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi 6đretimi Gerekli midir ?**" sorusuna y6nelik olarak;

Tablo 21. Eğitimcilerin "6đrencilerin M6ziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi 6đretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Y6nelik G6rüşleri

	Eğitimci G6rüşleri
6đrencilerin M6ziksel Okuma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi 6đretimi Gerekli midir ?	<ul style="list-style-type: none">- Evet gereklidir. Faydalı olacağını düşünüyorum.- Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını düşünüyorum.- Gerekli olduğunu ve m6ziksel okuma becerilerini her yönden geliştireceğini düşünüyorum.- Gerekli olduğunu ve olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Eğitimcilerin, makamsal dizi 6đretiminin, 6đrencilerin m6ziksel okuma becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı, geliştireceği ve gerekli olduğu düşüncesinde buldukları anlaşılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**ğrencilerin Müziksel Yazma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 22. Eğitimcilerin "ğrencilerin Müziksel Yazma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziksel Yazma Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?	<ul style="list-style-type: none">- Evet gereklidir. Faydalı olacağını düşünüyorum.- Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını düşünüyorum.- Gerekli olduğunu ve müziksel okuma becerilerini her yönden geliştireceğini düşünüyorum.- Gerekli olduğunu ve olumlu yönde katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Eğitimciler, makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziksel yazma becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı ve gerekli olduğu görüşünde bulunmuşlardır.

Eğitimcilerle yneltlen "ğrencilerin Müziksel Değifre Becerilerinin Geliğmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 23. Eğitimcilerin "ğrencilerin Müziksel Değifre Becerilerinin Geliğmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Grğleri

	Eğitimci Grğleri
Öğrencilerin Müziksel Değifre Becerilerinin Geliğmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?	<ul style="list-style-type: none">- Gereklidir. Makamlar teorisel olarak kendi karar yerlerine göre öğretilir ve öyle dğnlmesi sağlanırsa faydalı olacağını dğnyorum.- Gereklidir ve iyi yönde fayda sağlayacağını dğnyorum.- Gereklidir. Tonal diziler dığında farklı dizi algısı öğrencilerin değifresinde geliğim sağlayacaktır.- Evet gereklidir. Makamsal dizileri iğitme ve okumanın geliğmesi değifreyi de geliğtirecektir.

Eğitimcilerin, makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziksel değifre becerilerine olumlu yönde katkı sağlayacağı, tonal diziler dığında farklı dizi algısı getireceği için geliğtireceği ve gerekli olduğu dğncesinde buldukları anlağılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**ğrencilerin Müziği Analiz Edebilme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 24. Eğitimcilerin "ğrencilerin Müziği Analiz Edebilme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Öğrencilerin Müziği Analiz Edebilme Becerilerinin Gelişmesinde Makamsal Dizi ğretimi Gerekli midir ?	<ul style="list-style-type: none">- Gereklidir. Faydalı olacağımı düşünüyorum.- Karşılaştıarak, bağlantı kurarak çalışabileceklerini de düşünürsek faydalı ve gerekli olduğunu düşünüyorum.- Gereklidir. Bu konuyla ilgili Türk Müziği Analiz Dersi müfredata alınabilir- Gerekli olduğunu düşünüyorum.

Tabloda, sorulmakta olan soruya verilen cevaplar incelendiğinde, eğitimcilerin, makamsal dizi ğretimi ile öğrencilerin müziği analiz edebilme becerilerinin gelişeceği yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Eğitimcilerin makamsal dizi öğretiminin, öğrencilerin müziği analiz edebilme becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğu düşüncesinde buldukları anlaşılmaktadır.

Eğitimcilere yöneltilen "**Karşılaştirmalı Tonal ve Makamsal Dizi ğretimi Hakkında Bilginiz Var mı ?**" sorusuna yönelik olarak;

Tablo 25. Eğitimcilerin "Karşılaştirmalı Tonal ve Makamsal Dizi ğretimi Hakkında Bilginiz Var mı ?" Sorusuna Yönelik Görüşleri

	Eğitimci Görüşleri
Karşılaştirmalı Tonal ve Makamsal Dizi ğretimi Hakkında Bilgini Var mı ?	<ul style="list-style-type: none">- Yüksek lisans tezimi ile ilgili çalışmalarımı yaparken karşılaştımtım. Kısmen bilgim var.- Konu ile ilgili bilgim yok.- Daha önce yapmış olduğum araştırmalarda rastgeldiğim için fikir sahibiyim.- Daha önce bir bilgim yoktu.

Eğitimcilerin belirtmiş olduğu görüşler incelendiğinde, eğitimcilerden sadece 2'sinin daha önce yapmış oldukları araştırma ve çalışmalarda karşılaştımtım olduklarından dolayı Karşılaştirmalı Tonal ve Makamsal Dizi ğretimi ile ilgili bir bilgisinin olduğu sonucuna varılmaktadır.

Eğitimcilere y6neltilen "**Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi 6đretim Y6nteminin Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda 6đretilmesi Nasıl Bir Katkı Sağlar ?**" sorusuna y6nelik olarak;

Tablo 26. Eğitimcilerin "*Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi 6đretim Y6nteminin Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda 6đretilmesi Nasıl Bir Katkı Sağlar ?*" Sorusuna Y6nelik G6r6şleri

	Eğitimci G6r6şleri
Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi 6đretim Y6nteminin Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda 6đretilmesi Nasıl Bir Katkı Sağlar ?	<p>- Batı m6ziği temelli olan okulumuzda makam ve dizi anlayışında yeni bir metod olarak tercih edilebilir.</p> <p>-Orkestra ve 7alığ dersleri başta olmak 6zere koro derslerinde seslendirilen makamsal eserlerin daha anlamlı ve bilin7li bir şekilde icra edilmesi anlamında katkı sağlar. Konservatuvara girecek 6đrencilerimiz i7in, konservatuvarda okutulan Ahmed Adnan Saygun "T6resel" vb. makamsal nitelikteki solfej kitaplarını, eserleri okuyabilmeleri 76z6mleyebilmeleri vs. i7in iyi bir temel oluşturabilir.</p> <p>-M6ziksel okuma,yazma,işitme, eser icrası ve inceleme yapılması konusunda 6đrencilere olumlu katkılar sağlayacağını değerlendiriyorum.</p> <p>-Okulumuzda orkestra, koro ve 7alığ derslerinde makamsal eserler peyderpey okutuluyor ve 7alığlarda icra ediliyor. 6đrencilerin T6rk M6ziği konularında okuldan daha donanımlı bir şekilde mezun olmaları mesleki anlamda 6nemli olacağından b6yle bir eğitimin verilmesi uygun olacaktır.</p>

Eğitimciler, Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi 6đretimi Y6ntemi'nin Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda 6đretilmesinin olumlu y6nde katkı sağlayacağı g6r6ş6nde bulunmuşlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, bulgular ve yorumlar bölümünde elde edilen sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Birinci alt probleme yönelik elde edilen verilerin sonuçlarına göre; Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerinin tonal ve makamsal bilgi düzeylerinin / hazır bulunuşluklarının değerlendirildiği bir ön test uygulanmıştır. Öğrenciler uygulanmış olan ön test sonucunda; makamsal dikte, solfej, deşifre ve analiz konularında kendilerini başarısız bulmuşlar, makamsal dizi öğretiminin, müziksel işitme, okuma, yazma-dikte, deşifre ve analiz becerilerinin gelişmesinde gerekli olduğunu ifade etmişlerdir. Marş repertuarındaki, makamsal marşların analizinde kendilerini başarılı bulmadıklarını, tonal marşların analizlerinde ise kısmen başarılı buldukları sonucuna ulaşmıştır.

İkinci alt probleme yönelik elde edilen verilerin sonuçlarına göre; Öğrencilerin bilgi düzeylerinin/hazır bulunuşluklarının ön test ile ölçülmesinden sonra araştırmanın konusu olan "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi" dersi verilmiş, ders sonucunda son test uygulanmış ve bilişsel düzeyindeki etki öğrenilmeye çalışılmıştır. Öğrencilere uygulanan ön test ve son test arasındaki gelişim Eşleştirilmiş İki Örneklem "t Testi" ile incelenmiş ve verilen "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi" dersinin, öğrencilerin makamsal işitme, yazma-dikte, solfej, analiz konularındaki bilişsel gelişmelerinde olumlu yönde etki sağladığı, müziksel deşifre konusunda ise olumlu yönde katkı sağlamadığı sonucuna ulaşmıştır.

Üçüncü alt probleme yönelik elde edilen verilerin sonuçlarına göre; Eğitimcilerin % 75 oranında bölümünün yüksek lisans mezunu oldukları, lisans eğitiminde piyano üzerine çalıştıkları, 2-11 yıllık bir eğitimcilik süreçlerinin olduğu, "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi" ile ilgili genel olarak detaylı bilgi sahibi olmadıkları, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma derslerinde genel olarak makamsal dizi vs. öğretmedikleri, makamsal dizi öğretiminin öğrencilerin diğer derslerdeki başarısını arttıracacağı yönünde düşünceleri olduğu, makamsal dizi

öğretiminin öğrencilerin işitme, okuma, yazma-dikte, deşifre, analiz becerilerinde gerekli ve olumlu etki sağlayacağı düşüncesinde oldukları sonuçlarına ve "Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi"nin Slh. Kuv. Bando Okulları K.lığı Astsubay Hazırlama Okulu MİOY derslerinde öğretilmesinin öğrencilere bilişsel, devinişsel ve duyuşsal açılardan önemli derecede olumlu katkı sağlayacağı görüşünde birleştikleri sonuçlarına ulaşlmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulardan çıkartılan sonuçlar doğrultusunda;

Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimi'nin Slh. Kuv. Bando Okulları Astsubay Hazırlama Okulu 12. sınıf öğrencilerine öğretilmesi sonucunda, öğrencilerin bilişsel düzeylerindeki olumlu gelişim yapılan testler ve görüşmelerin sonunda netleşmiştir. Batı Müziği ekseninde işlenen Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersi öğretim programlarına, öğrencilerin kendilerini bilişsel ve duyuşsal olarak eksik bulduğu Türk Müziği ile ilgili konuların, yöntemlerin ve yaklaşımların (Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yaklaşımı gibi) eklenmesinin faydalı ve uygun olacağı,

Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersini veren eğitimcilere, derslerinde kullanabilecekleri Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretimine yönelik seminerler verilebileceği,

Müzik eğitimi alanında bilimsel çalışmalar yapan lisansüstü eğitim öğrencileri ve akademisyenler tarafından araştırmada uygulanan öğretim yaklaşımının uygulama alanının genişletilerek daha çok deneysel çalışma yapılmasının gerekli olduğu ve elde edilen verilerin program geliştirme çalışmalarında kullanılabilceği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Acay, S. (2009). *Açık Değişimli Tonal ve Makamsal Solfejler*. Ankara: Evrensel Yayınevi.
- Arel, H.S. (1968). *Türk Musikisi Nazariyatı Dersleri*. İstanbul: Hüsnütabiat Matbaası.
- Aydoğan, S.(1998). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Müziksel İşitme Okuma Öğretimi*,Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Babadoğan, C. (1996). *Modern Öğretim Stratejilerinin Öğretim-Öğrenim Süreçlerine Yansımaları*, Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Bilen, M. (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bilgen, A. S. (1986). *Dünden Yarına Türküler Çokseslendirilmiş On Halk Türküsü*, Ankara: Eser Matbaacılık.
- Cevdet, A. (1966). *Tarih-i Cevdet*. Cilt III, İstanbul: Üçdal Neşriyat
- Çakar, D. (1994). *Armoni Mızıkaları ve Bandoların Çok Sesli Çağdaş Türk Müziğinin ve Türk Müzik Eğitiminin Gelişmesine Katkıları*, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi,Ankara.
- Demirel, Ö. (2007). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1993). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Ezgi, S. (1933). *Nazari ve Ameli Türk Musikisi*. İstanbul: Milli Mecmua Matbaası.
- Fidan, N. (2012).*Okulda Öğrenme ve Öğretme*.Ankara: Pegem A Akademi.
- Gazimihal, M. R. (1955). *Türk Askeri Mızıkaları Tarihi*.İstanbul: Maarif Basımevi.
- İşman, A. (1998). *Eğitimde Planlama ve Değerlendirme*.Adapazarı: Değişim Yayınları.
- Kaçar, G.Y. (2012).*Türk Musikisi Rehberi*. İkinci Baskı. Ankara: Maya Akademi Yayınları.

- Karadeniz, M.E. (1983). *Türk Musikisinin Nazariye ve Esasları*. Ankara: İş Bankası Yayınları.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara
- Kayabalı, İ. ve Arslanoğlu C. (1973). *Türk Kültürü Dergisi*. Sayı: 130-131-132. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü.
- Köse, Y. (2012). *Uygulamalı Kontrapunt Öğretimi*. İzmir: Arvo Yayınları.
- Lavignac, A. (1939). *Musiki Terbiyesi*. İstanbul: Kanaat Kitabevi.
- Mcmillan, J.H ve Schumacher, S. (1989). *Research in Education: A Conceptual Introduction*. Glenview, IL: Scott, Foresman an Co.
- MEB, (2009). *Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Orkun, H. N.(1936). *Eski Türk Yazıtları*. Ankara: TDK.
- Öcal, M. ve Ay, M.E. (1994). **Eğitimde Ölçme Değerlendirme**. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.
- Özçelik, S. (2003). *Müzikal Dikte ve Solfej*. Ankara: Başkent Matbaacılık.
- Özgür, Ü. (1995). *Mesleki Müzik Eğitimi Kurumlarında Müziksel İşitme Okuma Yazma Dersinde Yapılan Dikte Çalışmalarının Yeri ve Önemi*. Filarmoni Sanat Dergisi, Mayıs 1995.
- Özkan, İ. H. (2014). *Türk Musikisi Nazariyatı ve Usülleri /Kudüm ve Velveleleri*. Sekizinci Baskı. Ankara: Ötüken Neşriyat.
- Sağır, T. ve Albuz, A. (2008). *Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri*. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım.
- Say, A. (2000). *Müzik Tarihi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2010). *Müzik Ansiklopedisi*, Cilt I-II-III. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, A. (2012). *Müzik Sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Sazak, N. vd., (2014). *İlkokul Müzik Öğretim Programları 1913-2005*. Ankara: Öncü Kitap
- Sevgi, A. (1982). *G.Ö.Y.Y Müzik Bölümü Müziksel İşitme Okuma Yazma Eğitimi I,II.Yarıyıllarında Kullanılan Yöntem, Kaynak, Araç-Gereçler Üzerine Bir Araştırma*,Asistanlık Tezi, Ankara: Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü.
- Sönmez, V. (2004). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F.G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sun, M. (1998). *Piyano İçin Türk Müziği Makam Dizileri*. Ankara: Evrensel Müzikevi.
- Taymaz, H. (1978). *Hizmetiçi Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Tekin, H. (1979). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Mars Matbaası.
- Turgut, M.F. ve Baykul,Y. (2010). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: PEGEM Akademi Yayınları
- Türkmen, U. (2005). *Mesleki Müzik Okullarındaki Orkestra Derslerinde Orkestra Düzenlemeleri Yapılmış Halk Ezgilerinin Kullanılabilirliğine Yönelik Öğretmen ve Öğrenci Tutumları*, Doktora Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Türkmen, U. ve Adar, Ç. (2010). *İbrahim Selman Coşgun-Ney'in Akordu Bozuk*. Ankara: Üniversite Kitabevi, Sözkese Matbaacılık.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Vural, T. (2013). *Tuğ Nevbet Mehter : Türklerde Askeri Müzik Geleneği*. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Yekta, R. (1986).*Türk Musikisi*. İstanbul: Pan Yayınları.
- Yener, F. (1983). *Müzik Kılavuzu*. Ankara: Bilgi Yayınevi.

- Yıldırım, C. (1983). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme/Öğretmenler İçin El Kitabı*. Ankara:ÖSYM Yayınları.
- Yıldız, F. (2014). *Genel Müzik Eğitiminde Makamsal Dizi Öğretim Yaklaşımları*. Cumhuriyetin Müzik Serüveni/90. Yıl Müzik Kongresi. Afyonkarahisar.
- Yönetken, H. B. (1967). *Türk Müziği Öğretimi Üzerine*. Orkestra Dergisi, Sayı: 77. İstanbul: Çelçüt Matbaacılık.

EKLER

EK 1. Öğrencilere Uygulanan Öz Değerlendirme Ölçeği

YÖNERGE

Bu çalışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı “**Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi**” konulu Yüksek Lisans tezi için ön bilgi edinme, durum tespiti yapabilme amacıyla hazırlanmıştır. Dersin öğretim yöntem ve stratejilerinin belirlenmesi, işlenişi hakkında fikir elde edilebilmesi amacıyla hazırlanan çalışmaya katılımınız çalışmaya destek olacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Tolga ÜRÜN
AKÜ SBE Müzik ASD
Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZ DEĞERLENDİRME

Sınıfınız: 12. Sınıf

Çalgınız:

	Evet	Emin Değilim	Hayır
1. Makamsal dizilere yönelik dikte çalışmalarında başarılıyım.			
2. Makamsal dizilere yönelik solfej çalışmalarında başarılıyım.			
3. Makamsal dizilere yönelik analiz edebilme çalışmalarında başarılıyım.			
4. Tonal ve makamsal dizileri karşılaştırarak çözümler yapabilirim			
5. Müziksel İşitme becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli olduğunu düşünürüm			
6. Müziksel Okuma becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi			

gerekli olduğunu düşünürüm			
7. Müziksel Yazma-Dikte becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli olduğunu düşünürüm			
8. Müziksel Analiz (Tonalite-makam) becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli olduğunu düşünürüm			
9. Müziksel Deşifre becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli olduğunu düşünürüm			
10. Slh. Kuv.Bando Okulları K.1ığı Marş repertuarında makamsal eserleri çözümleyebilirim			
11. Slh. Kuv.Bando Okulları K.1ığı Marş repertuarında tonal eserleri çözümleyebilirim			

EK 2. Eğitimcilerine Uygulanan Yapılandırılmış Görüşme Formu

YÖNERGE

Bu alışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı “Karşılaştırmalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretiminin Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Öğrencilerinin Bilişsel Gelişimlerine Etkisi” konulu Yüksek Lisans tezi için ön bilgi edinme, durum tespiti yapabilme amacıyla hazırlanmıştır. Dersin öğretim yöntem ve stratejilerinin belirlenmesi, işlenişi hakkında fikir elde edilebilmesi amacıyla hazırlanan çalışmaya katılımınız çalışmaya destek olacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Tolga ÜRÜN
AKÜ SBE Müzik ASD
Yüksek Lisans Öğrencisi

GÖRÜŞME FORMU

1. Mezun Olduğunuz Okul Adı

2. Mezuniyet Durumunuz

- a) Lisans
- b) Yüksek Lisans
- c) Doktora

3. Lisans Eğitiminizdeki algınız?

4. Meslekteki Kıdem Yılıınız

- a) 1-5
- b) 5-10
- c) 10-15
- d) 15 ve Üzeri

5. Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Dersini kaç yıldır yürütmektesiniz?
6. Dersinizde makamsal dizileri öğretiyor musunuz ?
7. Öğrencilerinizin makamsal dizileri öğrenmeleri diğer derslerindeki başarılarını sizce nasıl etkiler ? (Çalgı-Orkestra-Koro)
8. Öğrencilerin **Müziksel İşitme** becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli midir?
9. Öğrencilerin **Müziksel Okuma** becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli midir?
10. Öğrencilerin **Müziksel Yazma** becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli midir?
11. Öğrencilerin **deşifre** becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli midir?
12. Öğrencilerin **müziği analiz edebilme** becerilerinin gelişmesinde makamsal dizilerin öğretimi gerekli midir?
13. Karşılaştırımalı Tonal ve Makamsal dizi öğretimi hakkında bilginiz var mı?
14. Karşılaştırımalı Tonal ve Makamsal Dizi Öğretim Yönteminin Bando Okulları Komutanlığı Astsubay Hazırlama Okulu'nda öğretilmesi nasıl bir katkı sağlar?
15. Düşünceleriniz ve eklemek istediğiniz bir şey varsa lütfen belirtiniz.

Türk Kavminin Marşı

Ahmet Muhtar Paşa

5

Tarihi Çevir Marşı

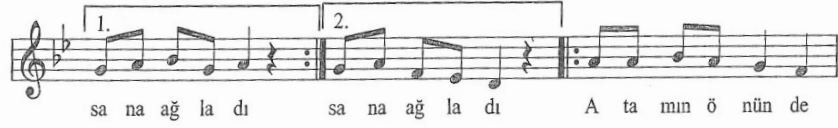
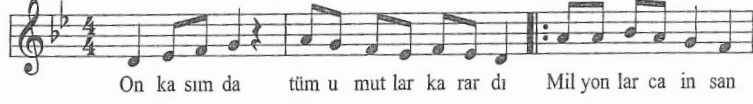

ON KAŞIM

79

Orta Hızda

Söz Müzik
Sema ARI

ILGAZ

111

Orta Hızda

Söz : Zeki Ö. DEFNE
Müzik : Uğur TÜRKMEN

Yıl dız lar çam la ra de ğer de ge çer
Ba şın da bir ta vus tuğ gi bi çam lar

Gün bu ra dan ba şı nı e ğer de ge çer
Yol la ra di zil miş tuğ gi bi çam lar

Su lar diz le ri ni dö ver de ge çer
Kar şı da bir züm rüt çığ gi bi çam lar

Bir il gaz er il gaz il gaz yar il gaz
Bir il gaz er il gaz il gaz yar il gaz

Da lı var gök le re ye şil di rek tir
Gü lü var dağ la ra düş man yü rek tir

Yo lu var i çin de yit sen ge rek tir

Bir il gaz er il gaz il gaz yar il gaz

